

DE KORHAAN

Jaargang 30, Nummer 2
April 1996

In dit nummer:

- * De cijfers van de enquête
- * Eempoldertellingen 1995
- * Putters tussen Vecht en Eem

DE KORHAAN

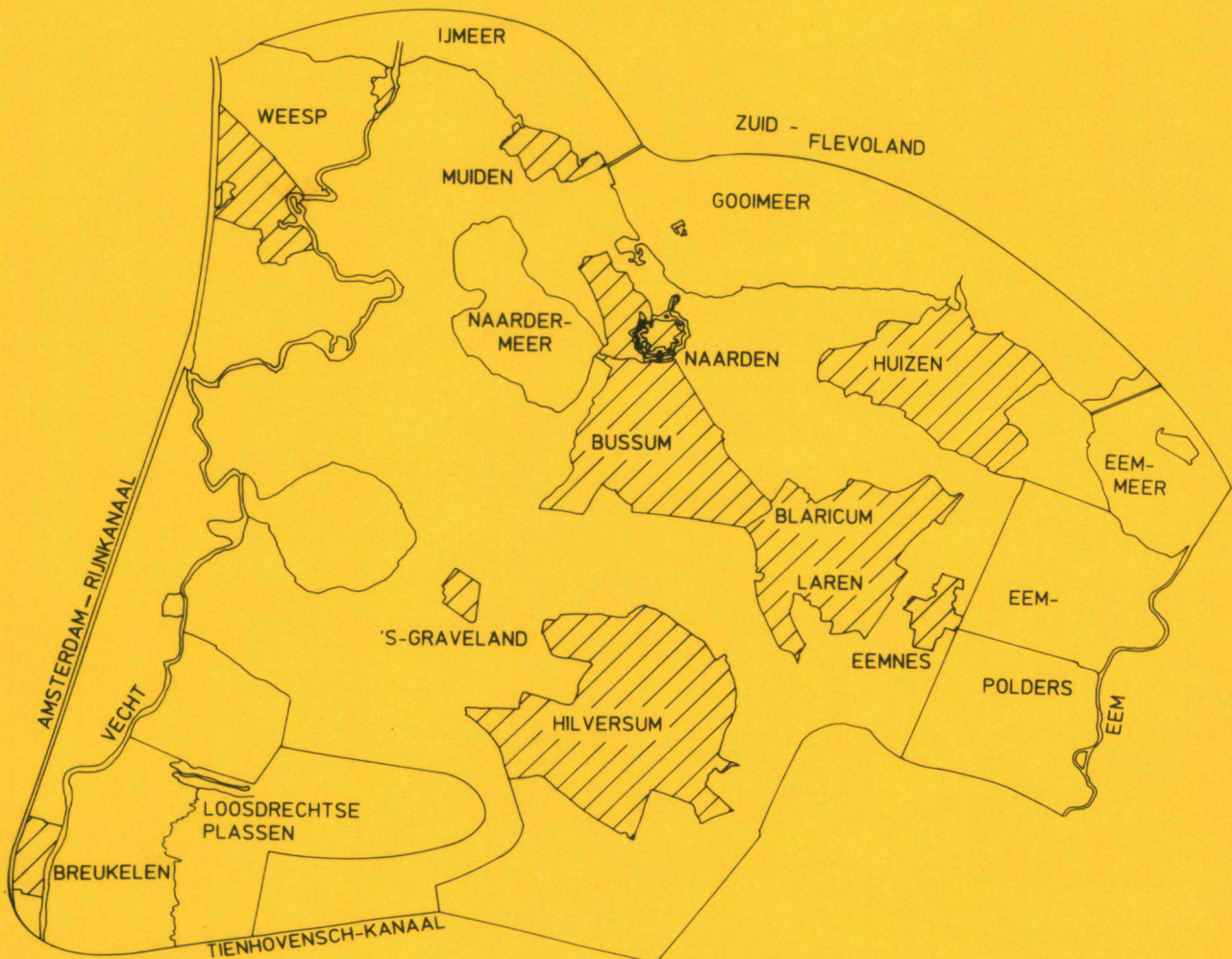
Verenigingsorgaan van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken.
Verschijnt 5x per jaar.

Redactie	: Wim Duurland Willem-Jan Hoeffnagel Pieter Schut Ruud Willemstein	
Redactieadres	: Menno Simonszof 84 1216 LM Hilversum	035-6217222
Verzending en ledenadministratie	: Bep Dwars-Van Achterbergh Prinsenstraat 15 1211 LS Hilversum	035-6233973
Advertenties	: Jacques Meijer Molenpad 19 1381 EC Weesp	0294-416502
Druk	: Grafisch Centrum Tomingroep, Hilversum.	

Het overnemen van artikelen is uitsluitend toegestaan na overleg met de redactie.
De redactie behoudt zich het recht voor artikelen voor plaatsing te weigeren.
De auteurs zijn zelf voor de inhoud van hun artikelen verantwoordelijk.

Inleveren copy: uiterlijk 15 juni 1996.

ISSN: 0929-8762

Het werkgebied van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

Inhoud

Van de voorzitter	34
Vogelasiel krijgt vrieskist van vogelwerkgroep na actie	35
De Korhaan krijgt een eigen strip	35
Vogelwerkgroep adviseert over nieuwe hutten bij Naardermeer	36
Enquête 1995: De resultaten	37
Mogelijke hybride waargenomen van Canadese gans met kolgans	42
Bijzonder: een kleine jager langs het IJmeer bij Muiderberg	43
Afscheid van bestuurslid Rob Kloosterman	43
Eempoldertellingen in 1995	44
Putters tussen Vecht en Eem in 1995	47
Dierenleed werd herenleed	48
Iedereen kent de koekoek	49
Fuut heeft het 's winters niet makkelijk op het IJsselmeer	51
Vogelobservatiehut Laarder Wasmeer staat weer open	52
Jubileumcommissie maakt plan voor viering 30-jarig bestaan	53
Een rode wouw (Milvus milvus) boven de Hilversumse Meent	54
Programma	55
Mutaties ledenbestand	56
Ontvangen literatuur	57
Veldwaarnemingen	58

Van de voorzitter

In deze Korhaan kunt u alles lezen over de enquête die we vorig jaar hielden onder onze leden. De resultaten van dit eigen onderzoek zijn op sommige punten erg verrassend. Zo blijkt het overgrote deel van onze leden lid te zijn van de vogelwerkgroep met als doel om actief bezig te zijn met vogelstudie en vogelbescherming. Het bestuur gaat studeren op de vraag hoe we nu op korte termijn meer mensen daadwerkelijk kunnen betrekken bij onze activiteiten. Moeten we zaken anders aanpakken, nieuwe activiteiten beginnen? U hoort er meer van.

Een opmerkelijk gegeven is dat veel leden zich zouden willen inzetten voor **weidevogelbescherming**. Op deze plaats doe ik nog maar eens een oproep aan die leden die geïnteresseerd zijn in actieve weidevogelbescherming, om contact op te nemen met onze twee contactpersonen, die juist in deze tijd een beetje hulp erg goed kunnen gebruiken. Marc van Houten (tel. 035-5415603) coördineert dit werk namens onze vogelwerkgroep in de Eempolders en Guus van der Poel (tel. 0294-431308) is de contactman voor het Vechtplassengebied. De leden die onze laatste **algemene ledenvergadering** bezochten (en dat waren er gelukkig toch weer zo'n zestig in totaal) hebben al een klein voorproefje van de resultaten van de enquête gehoord en gezien. Op deze plaats zou ik de vele leden die uren monikerwerk hebben moeten verrichten om alle gegevens te verwerken, hartelijk willen bedanken.

Op de jaarvergadering is een aantal bestuursleden herkozen,

Klapstekster

maar één post in het bestuur is helaas nog altijd onbezet. Rob Kloosterman heeft zijn werk moeten neerleggen en dat betekent dat er nu een vacature is voor de coördinatie van de **subgroep Natuurbescherming**. Het hoeft geen betoog dat, gezien de vele bedreigingen voor de vogels in ons werkgebied, deze vacature zo snel mogelijk moet worden ingevuld. Denkt u eens aan de discussie over het afschieten van aalscholvers en andere vormen van jacht, aan de komst van een grote nieuwe Amsterdamse woonwijk in het IJmeer op de grens van ons werkgebied en aan de toenevende vervolging van roofvo-

gels. Dat zijn toch allemaal zaken waarbij het geluid van de vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken niet mag ontbreken? Ik hoop dat kandidaten voor de post (of mensen die geschikte kandidaten kennen) zich bij mij willen melden.

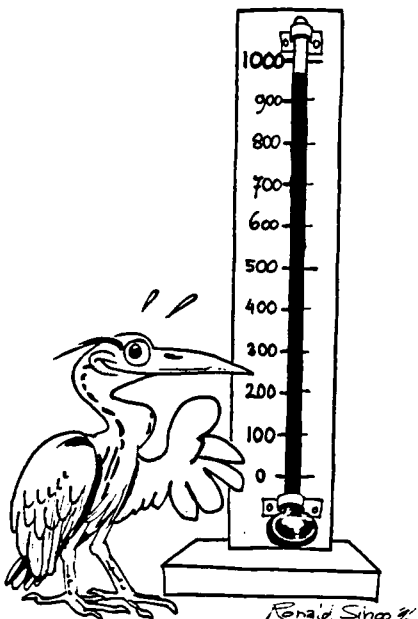
Over de pogingen van het bestuur om een eigen clubhuis voor enkele 'groene groepen' in het Gooi te realiseren, waarover we in de vorige Korhaan uitgebreid bericht hebben, is weinig nieuws te melden. Er wordt nog overleg gevoerd met het Goois Natuurreservaat over de plannen voor de eventuele inrichting van het voormalige pompstation van de waterleiding in Bussum voor dat doel. Ook de financiële haalbaarheid van het project moet nog worden onderzocht. De realisatie van deze plannen zal nog wel wat tijd gaan kosten. Tenslotte vraag ik vanaf deze plaats nogmaals uw aandacht voor onze **vogel-van-het-jaar: de koekoek**. Na de groene specht, de scholekster en de putter is dit de vierde vogelsoort die we via deze bijzondere onderzoeksmethode onder de loep nemen. Het onderzoek is eigenlijk kinderlijk eenvoudig en kost geen noemenswaardige inspanningen. Als iedereen zoveel mogelijk gegevens via de bekende waarnemingkaartjes inlevert, kunnen we volgend jaar rond deze tijd een betrouwbaar beeld geven over de stand van zaken rond de koekoek in ons werkgebied.

ROB KOLE

Vogelasiel krijgt vrieskist van vogelwerkgroep na actie

De vrieskist voor het vogelasiel Het Gooi komt er! Dank zij de leden van onze vogelwerkgroep die in korte tijd het benodigde geld bijeen brachten, kan het vogelasiel in Naarden geholpen worden. Na de verhuizing naar een mooi nieuw gebouw aan de Burg. Visserlaan in Naarden, bij de Karnemelksloot, was de kas leeg. Maar de aanschaf van een vrieskist om de broodvoorraad en de eendagskuikens voor de reigers te bewaren, was pure noodzaak.

Het is erg leuk te kunnen constateren dat na twee oproepen in De Korhaan louter en alleen door leden van de vogelwerkgroep genoeg geld op de giro van onze penningmeester is bijgeschreven om het apparaat te kopen. Dat gaat dus gebeuren. Binnenkort maakt ons bestuur een afspraak met het bestuur van het vogelasiel om in een feestelijke bijeenkomst de vrieskist aan het vogelasiel aan te bieden. Aan de vele spontane gevers zeggen wij: hartelijk dank!

De Korhaan krijgt een eigen strip

De aantrekkelijkheid van het blad De Korhaan wordt voor een belangrijk deel mede bepaald door de illustraties. De redactie is erg blij dat ons mede-lid, de professionele tekenaar Ronald Sinoo, bereid is gevonden om meer dan voorheen mee te werken aan ons blad.

In de vorige uitgave en ook in deze editie van De Korhaan vindt u weer verschillende voorbeelden van zijn werk. Vaak maakt hij prachtige levensechte schetsen van vogels, maar daarnaast tekent Ronald vaak vogels, vogelaars en aanverwante zaken op een humoristische manier.

Zijn serie "Getikten in het groen" in de vorige Korhaan was een

komische aanklacht tegen de jacht.

Binnenkort begint Ronald Sinoo in De Korhaan zijn eigen strip. De avonturen van een vreemde vogel: **Kor Haan**.

Rectificatie

In de laatst verschenen Korhaan 30(1):31 staat in de rubriek Veldwaarnemingen op 25 september 1995 een waarneming van 12 goudlijsters vermeld. Bij de verwerking van de waarnemingen is er iets fout gegaan; het gaat hier om grote lijsters. Onze excuses voor deze onzorgvuldigheid.

Vogelwerkgoep adviseert over nieuwe hutten bij Naardermeer

Rond het Naardermeer is Natuurmonumenten met tal van vernieuwingen bezig. Vernieuwingen die ook de vogelstand en dus tevens de vogelaars ten goede komen. Onderdeel van de plannen vormt de totstandkoming van drie vogelobservatiehutten. De eerste is reeds in gebruik en wel langs de Meerkade. Hier kan het noordelijke deel van het Naardermeer worden overzien.

De tweede vogelhut wordt op korte termijn geplaatst in het zuidelijke deel van het Naardermeer en wel bij het deel van het Naardermeer dat bekend staat als de Wijde Blik. De hut zal worden ingepast in een speciale wandelroute, genaamd De Laan, waarover we al uitgebreid schreven in Korhaan 29 (3) 77. Wie nader wil kennis maken met deze wandeltocht is van harte uitgenodigd mee te gaan met de speciale excursie op 1 mei naar dit gebied (zie programma achterin dit blad).

De Hilversumse Bovenmeent gezien vanaf de 's-Gravelandse Vaart

De derde vogelhut zal nog wel enige tijd op zich laten wachten. De bedoeling is dat deze geplaatst wordt op een centrale plek in de Hilversumse Bovenmeent. Natuurmonumenten wil in deze polder de waterstand verhogen, wat de aantrekkelijkheid voor bepaalde vogelsoorten enorm zal verhogen. Bij Natuurmonumenten wordt al zachtjes gespeculeerd op de terugkeer van de kempfaan in dit gebied. De ooievaar wordt ook verwacht. Omdat de omgeving voor de terugkeer van deze vogel zeer geschikt lijkt, zal binnenkort een paalnest geplaatst worden in de polder bij een van de boerderijen nabij de Karnemelksloot.

Natuurmonumenten heeft onze vogelwerkgoep gevraagd te adviseren over de inrichting van de vogelhutten. Er zullen panelen komen die verwijzen naar specifieke vogels die in het gebied kunnen worden aangetroffen. Tevens wordt aan onze vogelwerkgoep gevraagd te helpen

bij het beheer van de hutten. In eerste instantie gaat het dan vooral om de hut die binnen niet al te lange tijd zal verschijnen bij de Wijde Blik.

In de praktijk is het voor Natuurmonumenten vooral van belang te weten dat de hut regelmatig bezocht wordt door vogelaars die deze hut enigszins in de gaten houden. Daarnaast kunnen er adviezen gegeven worden over beheer van het gebied rond de hut en kunnen de gegevens, die hopelijk veelvuldig in het te plaatsen logboek terecht zullen komen, doorgegeven worden aan de vogelwerkgoep. Geen zwaar werk dus, eerder de bekende "waakhondfunctie".

Wie van plan is in de toekomst deze vogelhut regelmatig te bezoeken, wordt verzocht contact op te nemen met Pieter Schut, Rietmeent 98, 1218 AZ Hilversum. Telefoon: 035-6936811.

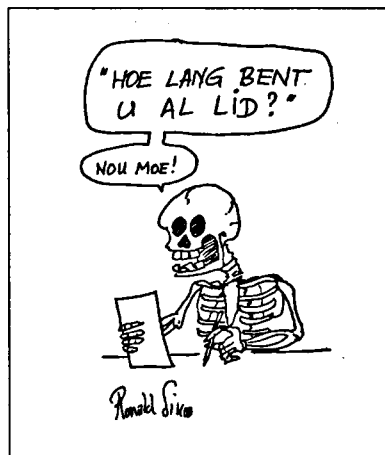
In 1995 werd, voor het eerst, een enquête gehouden onder alle leden van de vogelwerkgroep. Het doel daarvan was in de eerste plaats na te gaan hoe leden denken over het beleid van de vereniging en meer inzicht te krijgen in de behoefte van de leden op de gebieden waarmee de vogelwerkgroep zich bezig houdt. Bijgaand de uitkomsten van het onderzoek.

Rob Kole

Enquête 1995: De resultaten

Hoewel de vereniging al geruime tijd meer dan de vijfhonderd leden telt, is een zeer groot deel van hen niet echt actief. Op zichzelf is daar natuurlijk geen bezwaar tegen. Een belangrijk doel van de vereniging is immers het propageren van belangstelling voor vogels en het verspreiden van kennis over de vogels, met name betreffende het werkgebied van de vogelwerkgroep.

Daarom is het op zichzelf al belangrijk dat zoveel mensen de vereniging willen steunen en zich via ons clubblad *De Korhaan* en de andere uitgaven van de werkgroep op de hoogte stellen van het wel en wee van de vogels in en rond het Gooi, de Vechtstreek en het Eemland. Toch zou het bestuur graag zien dat een groter deel van de leden wat actiever wordt. Er zijn nog zoveel zaken die aangepakt zouden kunnen worden. Zo is het de laatste jaren steeds moeilijker gebleken voldoende mensen te vinden voor het organiseren van broedvogel-inventarisaties en ook met name op het gebied van de natuurbescherming is er nog heel wat meer te doen dan tot nu toe mogelijk was. Het houden van een enquête leek daarom een goed middel om na te gaan of onze leden ook van mening zijn dat dergelijke activiteiten belangrijk

zijn en of er voldoende belangstelling is zich daarvoor ook daadwerkelijk in te gaan zetten.

De opzet van de enquête was bewust vrij uitgebreid. Het formulier, dat aan alle leden werd uitgereikt, bevatte 262 vragen. Hoewel daarmee een schat aan informatie werd verkregen, haalden wij ons daarmee natuurlijk ook een heleboel werk op de hals. Het heeft daarom vrij lang geduurd voordat de resultaten bekend gemaakt konden worden. Inmiddels is op de ledenvergadering van 21 maart j.l. een eerste presentatie gegeven. Het verwerken van de gegevens is helaas nog niet helemaal afgerond. De gegevens die werden gepresenteerd en de gegevens in dit artikel zijn uitsluitend gebaseerd op de resultaten van de aankruisvakjes bij de keuze-

vragen. Daarnaast werden er ook nog vele vragen gesteld waarbij de leden in staat werden gesteld om commentaar te geven of aanvullende opmerkingen te noteren. De resultaten van deze vragen worden op dit moment nog samengevat en geschikt gemaakt voor nadere analyse. De resultaten daarvan zullen in eerste instantie beschikbaar worden gesteld aan de coördinatoren van de subgroepen. Het is de bedoeling vervolgens alle resultaten samen te vatten in een rapport. Hoewel dus nog niet alle gegevens zijn uitgewerkt, is al wel heel duidelijk geworden dat deze enquête een groot succes is geworden. Er werden 175 ingevulde formulieren ontvangen. Dat is een percentage van bijna 35 procent! Veel mensen namen bovendien de moeite om uitgebreid opmerkingen, nuttige tips of zelfs uitgebreide adviezen te noteren. Daarvan zal het bestuur zeker goede nota nemen. Ik dank hierbij allen die aan de enquête meegewerkt hebben hartelijk. Dat geldt overigens niet alleen voor de leden die een formulier hebben ingevuld, maar ook voor degenen die zich hebben ingezet voor de distributie van de formulieren en voor het verzamelen van de ingevulde formulieren.

Resultaten

De vragen waren verdeeld over de volgende hoofdgroepen:

- algemeen (achtergrond en ervaring van de leden)
- het beleid van de vogelwerkgroep in het algemeen
- het beleid en de activiteiten van de subgroepen
- mogelijke nieuwe activiteiten voor subgroepen of de vogelwerkgroep

Achtergrond en ervaring

Een groot percentage heeft een opleiding op VWO of academisch niveau.

Dat er onder de leden van de werkgroep een hoog percentage biologen schuilt zal niemand verbazen. Toch blijkt uit de resultaten dat er onder onze leden ook heel veel mensen zijn die een heel andere opleiding of achtergrond hebben. Opvallend is het hoge aantal mensen dat aangaf ervaring te hebben met fotografie. Duidelijk is dat onder de leden een schat aan ervaring beschikbaar is. De reacties op de vraag "Heeft u ervaring opgedaan in één of meer van de volgende richtingen?" zijn te zien in Tabel 1. Ruim 7 procent gaf overigens nog een andere richting op. De vogelwerkgroep is een club van amateur-vogelaars, geen beroepsorganisatie van

ornithologen, milieukundigen of professionele natuurbeschermers. Dankzij de brede ervaring onder onze leden kunnen wij de taken die wij op ons nemen echter wel degelijk op professionele wijze uitvoeren.

Tabel 1 Opleiding of ervaring

biologie	14,1%
fotografie	12,6%
bos- of tuinbouw	9,1%
tekenen, schilderen, illustratie	9,1%
milieukunde	8,1%
bouw- of houtbewerking	7,1%
metaalbewerking	6,6%
opleiding op het gebied van natuurbescherming	5,6%
journalistiek (redactie)	5,6%
bestuurlijke opleidingen (overheidsinstellingen)	4,5%
public relations	3,5%
planologie	2,5%
juridische opleiding	2,0%
grafische opleiding	2,0%

Enigszins zorgelijk is wel de leeftijdsopbouw van het ledenbestand, met name het percentage jongeren zou wel wat hoger mogen zijn. Slechts een klein percentage van de leden is onder de 35 jaar, terwijl in het verleden juist de categorie jongeren van belang is gebleken voor het veldwerk. Gelukkig zijn er onder onze leden nog veel "krasse oudjes" (ook uw voorzitter is reeds een paar jaar terug de vijftig gepasseerd), maar het zou toch goed zijn als wij kans zagen de werkgroep weer wat meer aantrekkelijk te maken voor jongere leden.

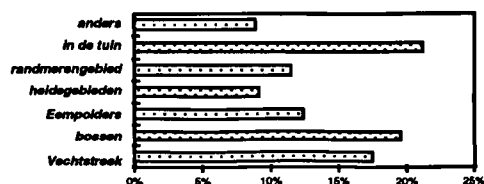
Veel vogelaars hebben wel een of meer favoriete vogelsoor-

ten. Sommigen vinden het gewoon leuk om 'hun' soort te bewonderen in zijn doen en laten, anderen maken van hun favoriete soort een diepgaand onderzoek, waaraan menig uurtje wordt besteed. Het leek ons interessant om eens na te gaan welke vogelsoorten favoriet zijn. Er werd ook gevraagd of er wellicht een specifieke voorkeur was voor een bepaalde soort. Dat bleek bij 1,8 procent van de respondenten het geval te zijn. De 'top tien' van die soorten is helaas op dit moment nog niet samengesteld.

Hoewel men bij vogelaars al gauw zal denken aan enthousiaste zonderlingen, die al ver voordat de zon opkomt en de dauw of ijzel de velden nog bedekt, met gebreide wollen dasen en wanten aan, de verkleumde voeten gestoken in hoge rubberlaarzen en gewapend met een zware kijker het veld intrekken, worden toch verreweg de meeste vogels gewoon in de tuin bekeken. Het lijkt er dus op dat de moderne vogelaar lekker vanuit een verwarmde serre zijn observaties is gaan doen. Wij moeten het traditionele beeld dus snel gaan bijstellen. De moedigen onder ons die het toch nog wagen hun neus buiten de deur te steken, zoeken toch al snel de beschutting van het bos op. Het onderstaande diagram is een samenvatting van de gegevens uit de enquête, waarbij de resultaten van een

Waar kijken wij naar vogels?

aantal vragen zijn samengevoegd. Verdere uitsplitsing van de getallen lijkt niet zo zinvol omdat de meer gedetailleerde resultaten waarschijnlijk meer zeggen over het belang van deze gebieden als woongebied voor vogelaars dan over het belang er van voor vogels.

Lidmaatschap

Zoals te verwachten was zijn de onderlinge contacten en de mogelijkheid om meer te leren over vogels belangrijke redenen om lid te zijn van de vogelwerkgroep. Tabel 2 geeft de resultaten voor de vraag "Wat was de belangrijkste drijfveer om lid te worden?". Opvallend is hier de relatief grote belangstelling voor natuurbeschermingswerk.

Tabel 2 Belangrijkste redenen om lid te worden

actief bezig zijn met vogels kijken (via veldwerk)	27,6%
deelnemen aan andere vogelactiviteiten (cursus, lezingen, excursies)	21,5%
informatie verkrijgen over het werkgebied, d.m.v. De Korhaan, rapporten van de vogelwerkgroep, enz.	13,1%
de vogelwerkgroep steunen, vanwege het goede doel dat de vereniging heeft	18,0%
vogelweekends	5,2%
belangstelling voor natuurbeschermingswerk	14,5%

De leden blijken over het algemeen de vogelwerkgroep behoorlijk trouw te zijn. Het grootste deel van de respondenten is al meer dan drie jaar lid.

De vogelherkenningscursus is de belangrijkste 'leverancier' van nieuwe leden. Op de vraag "Hoe kwam u met de werkgroep in contact?" reageerden de leden zoals te zien is in Tabel 3.

Tabel 3 Hoe kwam u met de vogelwerkgroep in contact?

via de vogelherkenningscursus	33,9%
via vrienden/bekenden	26,7%
via publikaties (kranten, radio etc.)	16,1%
anders	15,6%
via andere activiteiten (excursie, lezing e.d.)	7,8%

Lezingen

De lezingenavonden worden zeer goed gewaardeerd, 57,2 procent vindt dat het huidige schema van een lezingavond per maand prima is. Een reeks suggesties voor mogelijke veranderingen van de opzet, bijvoorbeeld met andere aanvangstijden of andere frequenties voor deze avonden, krijgt maar weinig positieve bijval. Doorgaans is slechts 2 tot 3 procent het daar mee eens. De populariteit van de onderwerpen is te zien in Tabel 4.

Tabel 4 Waardering van de onderwerpen

herkenning, determinatie	31,7%
trekgedrag	18,9%
broedgedrag	15,1%
vogelbescherming	12,8%
populatiedynamiek	11,5%
veldonderzoeksmethodiek	8,0%
anders	1,9%

Omdat de vogelwerkgroep geen eigen onderkomen heeft, hebben wij in de loop der jaren gastvrijheid genoten in een aantal scholen en kerkgebouwen. In 1995 maakten wij onder andere gebruik van de Goede Herderkerk in Hilversum en van de Oranjerie van kasteel Groeneveld in Baarn. Opvallend is dat een zeer groot aantal leden geen oordeel over de geschikt-

heid van deze ruimtes kon geven, omdat men er nog nooit was geweest. Voor de Goede Herderkerk gaf 35,7 procent aan er nooit geweest te zijn en voor Groeneveld was het resultaat zelfs 60 procent. Toch gaf 34,4 procent van de respondenten aan dat zij actiever zouden kunnen zijn of vaker de bijeenkomsten van de werkgroep te zullen bezoeken, als er een geschikt eigen clubhuis zou zijn. Indien wij daarover zouden kunnen beschikken, zou men het bezoeken voor de volgende activiteiten (zie Tabel 5):

Tabel 5 Gebruiksmogelijkheden van een clubhuis

lezingen bijwonen	20,0%
andere leden ontmoeten (contact, gezelligheid)	12,6%
cursussen	11,7%
gebruik maken van onze ornithologische bibliotheek	9,1%
exposities	8,8%
werkavonden (archief, nestkasten)	8,8%
gezamenlijk projecten uitwerken	8,2%
gebruik maken van ons waarnemingen archief	7,0%
propagandadagen	4,1%
uitwerken avifaunagevens of literatuurstudie	3,9%
lezingen houden	3,7%
anders	2,1%

Avifauna

De activiteiten van de subgroep vindt 88,4 procent interessant. De belangstelling gaat vooral uit naar de tellingen. Een van de andere belangrijke activiteiten van deze groep is het inventarisatiewerk. De belangstelling daarvoor is de laatste jaren helaas nogal afgenomen. In het verleden was het meestal niet zo'n groot probleem om per jaar in een aantal terreinen de territoria te onderzoeken. De laatste paar jaar kon zelfs hooguit een gebied onderzocht worden. Tabel 6 geeft de reacties op de vraag welke activiteiten het meeste aanspreken. Inventariseren scoort hier het laagste maar het verschil met de andere activiteiten is niet zo heel erg groot.

Tabel 6 Activiteiten die het meest aanspreken

broedvogelinventarisaties	23,4%
tellingen van soorten (watervogels, ganzen, stootvogels, enz.)	27,5%
tuinvogelonderzoek	24,1%
soortgerichte onderzoeken (bijvoorbeeld steenuilen, knobbelzwanen, huiszwaluwen, enzovoort)	25,1%

Hoewel er dus wel degelijk belangstelling is voor het inventariseren, geeft maar 24,2 procent aan daar aan deel te nemen, terwijl 43,2 procent deelneemt aan tellingen. Hopelijk zal de onlangs gestarte basiscursus inventariseren er toe bijdragen dat er meer leden actief worden bij het inventariseren. Dat is hard nodig, want het aantal terreinen waarvan (recente) gegevens ontbreken is erg groot. Ook nadat de 'veldwerkers' de gegevens hebben verzameld, is er nog heel wat werk te doen binnen de subgroep. Voorbeel-

den zijn bijhouden van waarnemingen en het uitwerken van de verzamelde gegevens. Hoewel het in het algemeen niet meevalt mensen voor dat werk te vinden, blijkt er wel belangstelling voor te zijn. Tabel 7 geeft het overzicht van de reacties op de betreffende vraag.

Tabel 7 Belangstelling voor andere avifauna-activiteiten

assistentie bij het bibliotheekwerk	14,5%
assistentie voor het waarnemingenarchief (organiseren, in stand houden, enz.)	17,4%
uitwerken van waarnemingen (meewerken aan publikaties, berichten, artikelen op basis van onderzoeksresultaten)	26,1%
literatuuronderzoek over specifieke vogelsoorten, biotopen of gebieden (op basis van de aanwezige gegevens in ons archief)	17,4%
automatisering (bijvoorbeeld waarnemingenarchief, bibliotheeksysteem)	17,4%
anders	7,2%

De werkcontactavonden worden door 35,7 procent beoordeeld als 'goed'. Een minderheid van

Regenwulp

12,5 procent vindt deze avonden 'niet interessant'. Ook vindt 21,4 procent de opzet van deze avonden niet duidelijk. Aan het verbeteren van die situatie zal uiteraard aandacht geschonken moeten worden.

Natuurbescherming

Op de vraag 'Zou u willen meewerken aan actieve natuurbescherming?' geeft 34,6 procent het antwoord 'ja'. De belangstelling voor de diverse activiteiten is te zien in Tabel 8.

Tabel 8 Belangstelling voor natuurbeschermingswerk

actieve weidevogelbescherming	42,0%
diverse soorten acties, tegen (overheids)plannen die vogels kunnen schaden	26,0%
beoordelen van bestemmingsplannen	14,0%
het 'volgen' van overheidsplannen	10,0%
vrije vogelreservaten	8,0%

De Korhaan

De waardering voor ons clubblad De Korhaan is zeer goed. De volgende tabellen behoeven nauwelijks toelichting.

Tabel 9 Hoe beoordeelt u de opmaak en uitvoering?

zeer goed	26,7%
goed	68,6%
matig	4,7%
slecht	0,0%

Tabel 10 Hoe leest u De Korhaan?

helemaal niet	0,0%
soms wel, soms niet	11,4%
hooguit slechts één of twee artikelen	5,9%
ligt aan onderwerpen	28,6%
altijd helemaal	54,1%

De Korhaan is zowel een verenigingsblad als een informatief blad met ornithologische informatie. De reacties op de vraag 'Hoe beoordeelt u deze mix?' zijn te zien in Tabel 11.

Tabel 11 Inhoud van het blad

precies goed.	83,4%
te veel verenigingsnieuws	1,8%
te weinig verenigingsnieuws	6,1%
onvoldoende algemene ornithologische informatie	4,3%
te veel vogelnieuws	0,0%
te weinig vogelnieuws	4,3%

Excursies

Van de mogelijkheid om deel te nemen aan excursies wordt veel gebruik gemaakt, 55,9 procent gaat 'onregelmatig' mee en 11,8 procent gaat 'vaak' mee. Toch is er ook een groep van 32,4 procent die 'nooit mee' gaat op excursie. De opgegeven redenen om niet deel te nemen zijn te zien in Tabel 12.

Tabel 12 Redenen om niet mee te gaan met excursies

heb er geen tijd voor	26,7%
geplande data komen meestal niet goed uit	30,4%
ga liever zelfstandig / op eigen gelegenheid	29,8%
vind de aangeboden excursies niet interessant	0,0%
vind excursies geheel overbodig	0,0%
anders	13,0%

Er is een geringe voorkeur voor de zaterdag ten opzichte van de zondag, maar voor de meeste leden maakt de dag niet zoveel uit. Zie Tabel 13.

De gangbare aanvangstijden zijn voor 84,2 procent goed. Ook de tijdsduur is voor de meeste deel-

nemers goed (87,0 procent) en eveneens 87,0 procent vindt de ligging van de excursiegebieden 'goed'.

Tabel 13 Voorkeur voor zaterdag of zondag?

zaterdag	19,2%
zondag	14,4%
afwisselend op zaterdag en zondag	27,4%
maakt niet uit	39,0%

De keuze voor het middel van vervoer zou wellicht toch nog wat milieuvriendelijker moeten worden. Uit Tabel 14 blijkt dat vogelaars toch nog behoorlijk op hun gemak gesteld zijn.

Tabel 14 Heeft u voorkeur voor een bepaald middel van vervoer?

nee, maakt niet uit	22,7%
ja, liefst met de auto	6,4%
liever niet met de auto	8,1%
nooit met de auto	2,3%
met openbaar vervoer	3,5%
voorkeur voor excursies op de fiets	14,5%
met auto/fiets naar gebied en tijdens excursie lopen	42,4%

Cursus vogelherkenning

Deze succesvolle cursus wordt goed beoordeeld. De resultaten ziet u in Tabel 15.

Tabel 15 De vogelherkenningscursus

Indien u deze cursus wel eens heeft gevolgd, hoe beoordeelt u die dan?

prima	46,0%
goed	50,0%
matig	3,0%
slecht	0,0%
anders	1,0%

Indien u van mening bent dat deze cursus zou moeten worden aangepast, wat zou dan moeten veranderen?

meer aandacht voor soortherkenning	33,3%
meer aandacht voor de leefwijze, gedrag en biotoop van vogels	20,0%
minder aandacht voor soortherkenning	0,0%
minder aandacht voor de leefwijze, gedrag en biotoop van vogels	0,0%
meer excursies	20,0%
meer richten op bepaalde groepen vogelsoorten	6,7%
anders	20,0%

Tenslotte

Deze grote stroom aan cijfers en andere gegevens leidt tot een opmerkelijk profiel. Herkent u zichzelf:

De Gooise vogelaar(ster) is ruim tien jaar lid van de vogelwerkgroep, meer dan 50 jaar oud, houdt van zangvogels, wil meedoen aan tellingen, leest De Korhaan helemaal, komt naar de lezingen en gaat regelmatig mee op excursie.

Marc van Houten zag in de Noordpolder te Veld bij Eemnes drie Canadese ganzen, *Branta canadensis*, met afwijkende kop en hals. Hij zet voor De Korhaan de feiten op een rij.

Marc van Houten

Mogelijke hybride waargenomen van Canadese gans met kolgans

De drie ganzen graasden op 24 november 1995 omstreeks 14.30 uur nabij een groep van circa 250 kleine zwanen, *Cygnus columbianus*. De waarnemingsomstandigheden waren gunstig (helder en zonnig weer) en de waarnemingsafstand bedroeg 100-150 meter. Er werd tijdens de observatie gebruik gemaakt van een 25x telescoop.

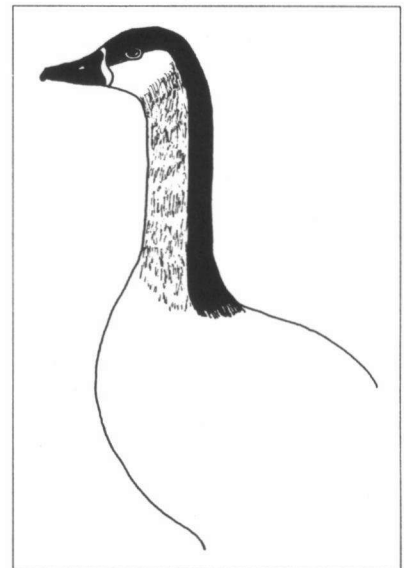
De volgende beschrijving kon gemaakt worden (zie figuur): de grootte werd ten opzichte van de kleine zwanen geschat op 80-90 centimeter de bouw en gestalte kwam overeen met de Canadese Gans.

De vogels hadden een heldere witte kol om de snavelbasis. Vanaf de voorkruin tot de onder-

kant van de achterhals liep een vrij brede crème-witte "wangvlek", welke onder de kop doorliep (gelijk aan de "wangvlek" van de Canadese Gans). De overige delen van de voor- en zijhals waren grijszwart. De oogring was bruingeel. Boven- en onderdelen waren gelijk als die van de Canadese Gans.

De vogels vertoonden hetzelfde gedrag als de nabij aanwezige kleine zwanen; veelvuldig foerageren en op de hoede zijn, bij het langzaam nabij komen van de waarnemer allen langzaam (grazend) weglopen.

Helaas is in de literatuur over hybridisatie tussen Canadese gans en kolgans niets gevonden.

Canadese gans x kolgans

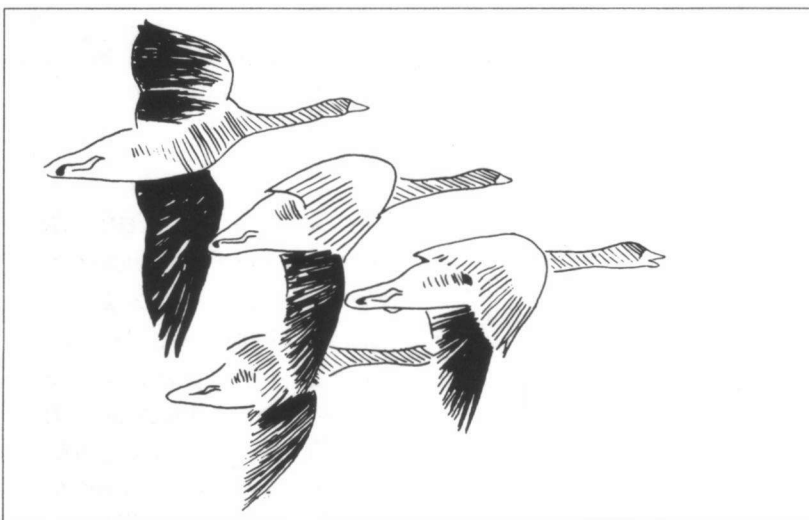
Wel is bij de Canadese gans hybridisatie bekend met de roodhalsgans, *Branta ruficollis* (Van der Lee & Ouweneel, 1976).

Dank aan Edward van IJzendoorn (Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna) en Dick A. Jonkers voor het verschaffen van informatie en documentatie.

Literatuur:

H.F van der Lee en G.L. Ouweneel, 1976. Een waarschijnlijke hybride tussen Roodhalsgans *Branta ruficollis* en Brandgans *Branta leucopsis*. *Limosa* 49: 213-215.

S. Madge and H. Burn, 1988. *Wildfowl, an identification guide to the ducks, geese and swans of the world.*

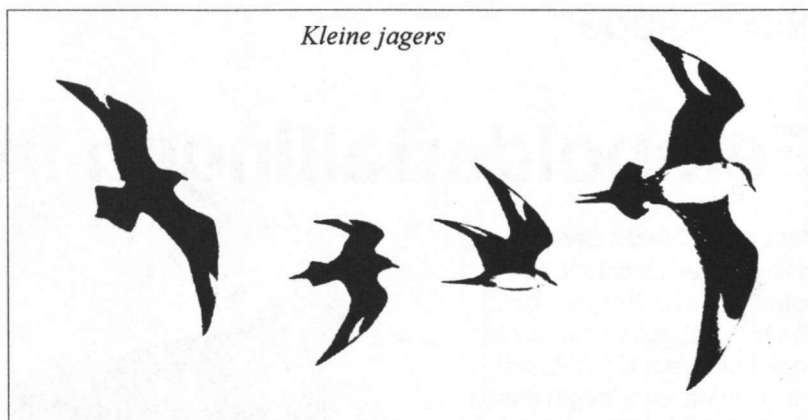
Ganzen

Bijzonder: een kleine jager langs het IJmeer bij Muiderberg

Tijdens ringonderzoek in het met opslag begroeide terrein ten westen van de Hollandse brug bij Muiderberg op 9 februari 1995, ontdekte een van de medewerkers, Frans Leurs, een dode vogel die langs het water van het IJmeer lag. Het bleek een kleine jager *Stercorarius parasiticus* te zijn, die al minstens een week dood was.

Kleine jagers worden maar weinig in het onderzoeksgebied van de vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken aangetroffen. Uit de periode 1936-1985 zijn slechts 22 waarnemingen bekend, waarvan een uit augustus (Jonkers et al. 1987). De meeste van deze waarnemingen hebben betrekking op gebieden langs de randmeren, waarin kleine jagers in periodes na zware stormen zijn gezien. In augustus hadden

zich echter geen stormen voorgedaan.

Langs de Noordzeekust is de kleine jager van half juli tot half oktober een geregelde verschijning (Sovon 1987). Hemelsbreed bedraagt de afstand tussen dit gebied en de vindplaats slechts enkele tientallen kilometers. Een exemplaar dat het Noordzeekanaal volgt en verdwaalt,

kan zo op de randmeren terechtkomen.

Dick Jonkers

Geraadpleegde literatuur:

Jonkers, D.A., R.A. Kole & J. Taapken, 1987. Vogels tussen Vecht en Eem. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. 399 p.

Sovon, 1987. Atlas van de Nederlandse Vogels. Sovon, Arnhem. 595 p.

Afscheid van bestuurslid Rob Kloosterman

Tijdens de algemene ledenvergadering op 21 maart nam Rob Kloosterman afscheid van het bestuur. Rob was zes jaar lang coördinator van de subgroep Natuurbescherming. Vanwege drukke werkzaamheden, die hem veelvuldig in het buitenland brengen, kon Rob niet langer de tijd vinden voor het bestuurswerk.

Rob Kloosterman heeft de subgroep Natuurbescherming van de grond af opgebouwd. Dat deed hij onder meer door vaak letterlijk de boer op te gaan om mensen te overtuigen van het belang van bijvoorbeeld weidevogelbescherming of de schoon-

heid van de knobbelzwaan. Rob was één van de oprichters van het Knobbelzwanenplatform, een organisatie die landelijk opkomt voor de belangen van de zwanen.

Daarnaast heeft Kloosterman zich namens de vogelwerkgroep keer op keer ingezet om de kwalijke kanten van de jacht aan de orde te stellen. Hij ageerde veelvuldig tegen de plezierjacht op het IJmeer bij Muiden, tegen roofvogelvervolging en tegen de plannen van vissers om op aalscholvers te gaan jagen. Controversiële standpunten ging hij daarbij niet uit de weg. Niet iedereen was het eens met het

idee om eieren in nesten van knobbelzwanen te schudden om zodoende afschot te voorkomen. Het plan is vanwege problemen bij de uitvoerbaarheid inmiddels op een laag pitje gezet. Rob is in elk geval wel van plan om te blijven publiceren over de rechten van het dier. Van hem zijn geregeld stukken te lezen in De Gooi en Eemlander en andere kranten en hopelijk blijft hij ook stukken aanleveren voor De Korhaan.

De vacature in de subgroep Natuurbescherming is nog niet vervuld. Kandidaten zijn van harte welkom om zich aan te melden bij voorzitter Rob Kole.

In 1995 werden opnieuw de Noordpolder, de Zuidpolder en de Oostermeent door leden van de vogelwerkgroep geteld op de aanwezigheid van vogels. Omdat dit onderzoek in de Eempolders al 23 jaar loopt wordt het steeds waardevoller. In 1995 werden 119 soorten geteld en in totaal 118208 vogels gezien.

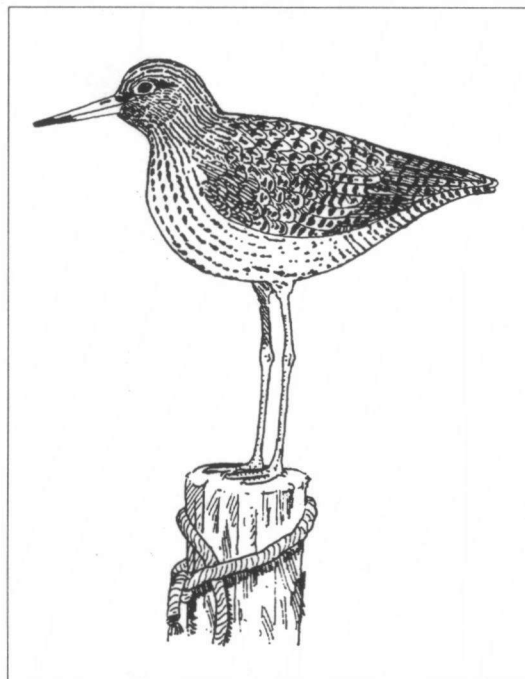
Nico Klippel

Eempoldertellingen in 1995

Het jaar 1995 was een jaar met goed en slecht nieuws betreffende de Eempolders. Om met het goede nieuws te beginnen: Van alle 78 tellingen werden de telgegevens (en snel) ingestuurd! Dit is in jaren niet meer voorgekomen. Dit laat zien dat er nog steeds een grote enthousiaste groep tellers actief is. De groep tellers die in 1994 uit 30 à 32 tellers bestond nam verder toe tot 36. Dit is eveneens een goede ontwikkeling, omdat het deelnemen aan deze tellingen voor velen een goede basis is om actief met andere inventarisaties te gaan meedoen.

Het slechte nieuws: Waar gedacht werd dat de ruilverkaveling uiteindelijk haar beslag had gekregen, bleek in de loop van het jaar dat er plannen waren (en nog zijn) die in een nog verdere opvulling van het gebied voorzien. Door een van de leden van onze vogelwerkgroep werd hiertegen een bezwaarschrift ingediend. Bij de behandeling van dit bezwaarschrift bij de Dienst Ruimte en Groen van de Provincie Utrecht werd door mij ondersteuning verleend namens onze vogelwerkgroep.

Hoe was de situatie bij de vogels, want daar gaat het toch om? Hier volgen de cijfers over 1995. De cijfers tussen haakjes

Tureluur

geven ter vergelijking de cijfers uit 1994.

Het aantal waargenomen soorten van 119 (117) en totaal aantal vogels 118208 (110312) gaf een lichte stijging te zien ten opzichte van 1994. Het totaal aantal soorten van 119 was het saldo van 16 soorten die voor 1995 nieuw waren en 14 soorten die niet meer werden waargenomen.

Het blijkt dat enkele specifieke weidevogels verder achteruit zijn gegaan. Gelukkig was dit niet voor alle specifieke weidevogels het geval. De gewijzigde situatie in de polder, met name de

intensivering van de landbouw enerzijds en de vorming van reservaatgebieden anderzijds, lijken echter tot belangrijke verschuivingen in de waarnemingen te leiden.

Overwogen moet worden, zoals al vorig jaar werd aangekondigd, de gebiedsindeling qua tellingen hierop aan te passen. Dit om de ontwikkelingen beter te kunnen volgen.

Top Tien

Het aandeel van de Top Tien (83,4%) nam ten opzichte van 1994 (83,8%) verder af, waarmee de trend van de laatste jaren zich doorzet. Binnen de top 10 kwamen weer enkele grote verschuivingen voor.

Met name de komst van de smient in deze top is opvallend. Deze soort werd de laatste maanden soms in zeer grote aantallen gezien in en bij de vaart tussen de Oostermeent en de Noordpolder.

Opvallend is ook de sterke toename van de houtduif tot 2953 (1721) na de stijging in 1994. De kleine zwaan gaf gelukkig weer een stijging te zien tot 5651 (3378). Het hoge niveau van 1993 à 8096 werd echter niet bereikt. Toen werden soms groepen van 400 tot 600 tegelijk gezien. Zowel in 1995 als 1994 werden maar weinig juvenielen gezien.

Eempoldertellingen 1994/1995

	1994		1995		Noord		Oost		Zuid	
	Totaal Aantal	Nr	Totaal Aantal	Nr	Aantal	Nr	Aantal	Nr	Aantal	Nr
Spreeuw	29550	1	30147	1	11300	2	6388	1	12459	1
Kievit	24522	2	29884	2	18357	1	3513	2	8014	2
Kokmeeuw	18392	3	14008	3	6279	3	1116	4	6613	3
Kleine zwaan	3378	5	5651	4	4178	4	35	33	1438	6
Grauwe gans	3132	6	5180	5	4161	5	1005	5	14	43
Stormmeeuw	3710	4	3237	6	1466	6	69	25	1702	5
Meerkoet	3089	7	3185	7	987	8	314	10	1884	4
Houtduif	1721	10	2953	8	258	23	1307	3	1388	7
Smient	872	20	2285	9	316	21	777	6	1192	8
Goudplevier	2616	8	2018	10	1256	7	762	7	0	85
Wilde eend	2346	9	1918	11	846	9	306	12	766	10
Knobbelzwaan	1062	15	1680	12	571	11	126	19	983	9
Grutto	1422	12	1449	13	535	12	679	8	235	17
Boerenzwaluw	1371	13	1191	14	444	15	309	11	438	13
Kolgans	1553	11	1130	15	759	10	343	9	28	33
Blauwe reiger	691	21	1106	16	517	13	266	14	323	16
Kauw	948	19	1049	17	331	20	146	17	572	11
Zwarte kraai	1209	14	1017	18	424	17	129	18	464	12
Scholekster	983	17	862	19	286	22	166	16	410	14
Zilvermeeuw	292	26	850	20	434	16	39	32	377	15
Totaal TOP 10	92447		98548		48558		15286		34704	
Totaal	110312		118208		57461		19409		44138	
Aantal soorten		117		119						

Doordat de grauwe gans ook meer en vaker gedurende de zomermaanden werd waargenomen steeg het aantal verder naar 5180 (3132). Bij sommige andere ganzensoorten werden met name in de laatste maanden ook grote aantallen waargenomen en zoals het er nu (eind februari 1996) naar uitziet, komen zowel de rotgans als de brandgans (nieuw in 95!) in 1996 zeker in de Top Tien terecht. De kievit "de vogel van de polders" lijkt ook te zijn toegenomen. Helaas moet echter geconstateerd worden, dat dit uitsluitend

tend te danken is aan grotere aantallen tijdens de trek. Gedurende het eigenlijke broedseizoen bleek het aantal waarnemingen tegen te vallen. Ook de kievit lijkt het moeilijk te hebben met de veranderingen. Dit onderstreept het belang van de activiteiten rond de nestbescherming die er door Marc van Houten e.a. worden ontplooid.

Uit de Top Tien verdween de wilde eend met 1918 (2348). Na de toename in 1994 zakte deze

soort onder het niveau van 1993 (2055).

Overige soorten

Belangrijke dalingen werden gezien bij zowel de graspieper naar 800 (1005) als de veldleeuwrik met 581 (958). Dit te meer waar het patroon hetzelfde was als bij de kievit, te weten: weinig waarnemingen tijdens het broedseizoen.

Grutto met 1449 (1422) bleef konstant. Tureluur met 352 (254) nam weer toe en kwam zelfs boven het niveau van 1993 à 324.

Scholekster met 862 (983) liep terug en kwam eveneens onder het niveau van 1993 à 909.

Wulp: 297 (544). In 1993 werden er nog 1088 waargenomen. De soort loopt dus wel drastisch terug. Ook de Regenwulp met 14 exemplaren (49) werd maar zelden waargenomen.

Kemphaan: Het aantal van 74 (70) bleef nagenoeg constant. Zoals al in eerdere jaren opgemerkt, zijn dit helaas alleen nog waarnemingen gedurende de trek.

Gele kwikstaart: Het aantal van 141 (93) geeft weer een doorlopende stijging te zien na het wel zeer lage aantal van 1993 à 54. Gezien de waarnemingsresultaten lijkt het erop dat dit hoge aantal mede bereikt werd door een zeer succesvol broedseizoen.

Oeverwalwul: Met het aantal waarnemingen van 7 (4) wordt bevestigd dat de soort definitief een plaatsje heeft gevonden in het hiervoor gevestigde wandje in de Noordpolder.

Nijlgans: Het aantal à 39 (76) is weer gelijk aan 1993, zodat het erop lijkt dat de soort zich niet verder uitbreidt.

Casarca: Opmerkelijk is een van verschillende zijden bevestigde incidentele waarneming van een groep van 22 stuks. Het lijkt alsof een "liefhebber" van een eigen kweekje af wilde.

Niet in 1995

De soorten die wel in 1994 werden waargenomen en niet in

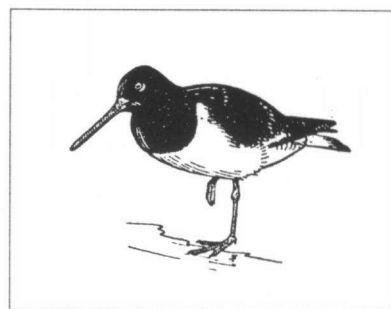
1995, waren (in aflopende volgorde van aantal in 1994):

Kleine strandloper	37
Pijlstaart	28
Dwergstern	20
Zilverplevier	9
Havik	7
Oeverloper	4
Bonte strandloper	4
Waterpieper	4
Purperreiger	2
Visarend	2
Beflijster	1
Grote karekiet	1
Goudhaantje	1
Boomkruiper	1

Nieuw in 1995

De soorten die in 1995 wel en in 1994 niet werden waargenomen, waren (in aflopende volgorde qua aantal):

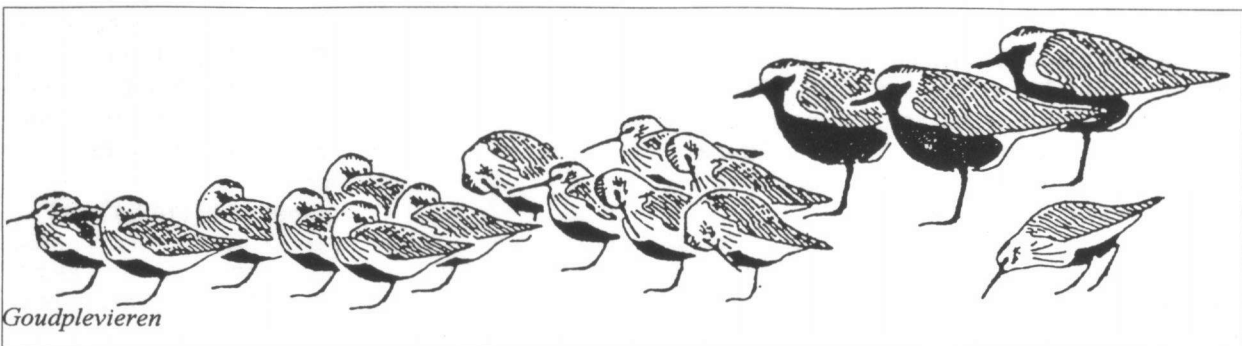
Brandgans	122
Casarca	37
Frater	35
Grauwe gors	25
Middelste zaagbek	18
Rietgans	11
Kleine plevier	3
Baardmannetje	3
Krooneend	2
Boomvalk	2
Zwarte zeeëend	1
Waterral	1
Kluut	1
Grote bonte specht	1
Grasmus	1
IJsvogel	1

Scholekster

Conclusie

Zoals in alle voorgaande jaren traden er weer bij veel soorten grote fluctuaties op. Per saldo mag er echter geconstateerd worden dat er geen sprake meer lijkt te zijn van een in totaliteit steeds verdere teruggang. De verschuivingen die zich in de loop van de Eempolder-tellingen aftekenden, moesten over het algemeen als negatief worden omschreven. Met de instelling van de reservaatgebieden sinds 1994, lijkt er voor sommige (of andere ?) soorten weer een lichtpuntje te ontstaan. Aangetekend moet wel worden dat het dan niet om broedvogels maar over zomer- of wintervogels lijkt te gaan. Dit is een reden te meer om deze tellingen te blijven doorzetten, aangezien dergelijke ontwikkelingen pas na een groter aantal jaren bevestigd kunnen worden. Hiernaast blijkt het, gezien de groeiende omvang van de groep tellers, dat deze activiteit onze VWG-leden aanspreekt en zo vormt het een goede springplank voor verdere activiteiten.

Goudplevieren

De laatste gegevens van de putter, vogel van het jaar 1995, zijn verwerkt. In het kort zijn nog een tweetal onderwerpen te bespreken. Ten eerste de waarnemingen van de putter gedurende het gehele jaar. In de tweede plaats een antwoord op de vraag waar territoria van putters zijn aangetroffen in 1995.

A.J. van Klaveren

Putters tussen Vecht en Eem in 1995

In Korhaan nummer 4 (oktober 1995) is de verspreiding van de putter in het werkgebied weergegeven. Aan de hand van de laatste gegevens kon het kaartje (figuur 1) worden aangevuld. Dit heeft geleid tot een verdichting van de 'bekende' gebieden en het opvullen van 'witte plekken'. Opmerkelijk is hierbij dat grote open gebieden, als polders (Vechtstreek en Eempolders) en heidevelden niet bezet lijken. Ook in overige gebieden en op de hogere zandgronden worden weinig of geen putters gezien. Het gaat hierbij om gebieden rondom Hilversum en ten noorden en ten oosten van Bussum. Deze gebieden zijn nu nauwelijks geschikt om te broeden. In de Korhaan is het aantal pleisteraars van 400-600 exemplaren genoemd. Vanaf augustus worden al groepen van 45 tot 70 of meer vogels gezien. Als we al deze groepen samen nemen kan het aantal pleisterende beesten geschat worden op 750 tot 1000 putters tijdens de drukste periode. Deze periode valt na de broedtijd (augustus en september) tot in de trekperiode (oktober en november). De status 'voorkomend in vrij klein tot vrij groot aantal' (max. 1000 exemplaren op één dag) blijft dus onveranderd (Vogels tussen Vecht en Eem).

In totaal zijn in 1995 207 waarnemingen ontvangen. Het aantal waarnemingen is in het voorjaar het grootst (tabel 1). Ook in het zomerseizoen zijn de waarnemers actief geweest. In oktober was er door trek een kleine opleving.

Tabel 1.

Maand	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
Aantal	109	17	41	24	24	26	18	12	15	7	4	

Op veel kaartjes werd 'fourageren' als gedrag gemeld. Helaas is in de meeste gevallen niet

aangegeven welk voedsel werd genuttigd. Van 31 gevallen is bekend waarop putters foerageerden. Dit geeft het volgende beeld (tussen haakjes het aantal waarnemingen):

KRUIDEN	
kruiden algemeen	(5)
reuzenbereklauw	(1)
distel	(3)
bijvoet	(1)
teunisbloem	(3)
harig wilgeroosje	(1)
cosmea	(1)
jacobskruiskruid	(1)
cichorei	(1)
BOMEN	
els	(9)
berk	(2)
es	(1)
esdoorn	(1)
OVERIG	
zand	(1)

Van kruiden is reeds lang bekend dat putters daar graag op fourageren. Distels en kruiden algemeen (braak liggend terrein) scoren hoog. Bloemen als cosmea, cichorei en teunisbloem zijn leuke toevoegingen. Wat ik nog mis zijn andere tuinbloemen als margriet, jacobs ladder, phlox etc. Van wilde bloemen als kaardebol, koninginnekruid en kattestaart is ook bekend dat zaden ervan door putters worden genuttigd. Van de bomen zijn els en berk favoriet. Vooral de els heeft een grote voorkeur. Van het najaar tot in de lente zijn

putters er vaak in te vinden, vaak samen met sijen en soms met barmsijen. Als putters in essen en esdoorns fourageren dan eten ze vast de insecten die tussen de zaden en blaadjes zitten (luizen). De rijpe zaden zijn doorgaans te groot voor de kleine snavel van de putter.

Territoria

In de Korhaan van oktober is tevens een schatting gegeven van het aantal territoria in het werkgebied. Deze schatting (150-300 territoria) kan aan de hand van de waarnemingen worden bevestigd (zie figuur 2). Met grote zekerheid verbleven 120-221 putterparen in het werkgebied. Hierbij is nog geen rekening gehouden met de 'witte plekken' die, ondanks de vele waarnemingen, toch blijven bestaan. Het gaat hierbij om putterrijke gebieden die niet of onvoldoende zijn bezocht. Het betreffen hier de polders tussen Muiden en Breukelen (Loenen, Nederhorst den Berg, Weesp), een deel van het gebied tussen Loosdrecht en Ankeveen, het gebied rondom het Naardermeer en het gebied tussen Bussum en Eemnes. Aan de hand van de meest recente gegevens uit een deel van deze gebieden kan de schatting van 300 territoria overeind blijven. Ik denk zelfs dat het werkelijke aantal territoriumhoudende putters 400 tot 500 paar zou kunnen bedragen. Het jaar 1995 was een 'matig' putterjaar; in 1994 zijn naar verhouding meer putters waargenomen (eigen waarnemingen, telpost Corversbos) en met name meer nesten gevonden. In 1995 zijn in het werkgebied 50 nesten gevonden, waarvan 34 in Breukelen. De andere nesten werden aangetroffen in Vreeland (5 nesten), Kortenhoef (2), Loenen (1), Muiden (3), Ankeveen (3) en Ned.den Berg

(1). Alle nesten waren eenvoudig te vinden, ze zaten op goed zichtbare plekken in de bomen. Meestal in de toppen of aan het einde van dunne takken van jonge straatbomen. De volgende boomsoorten werden als nest-boom gekozen:

haagbeuk (15 nesten)	meidoorn (4)
conifeer (2)	peer (1)
esdoorn (9)	kastanje (3)
gouden regen (2)	vlier (1)
lijsterbes (5)	bolacacia (3)
iep (1)	onbekend (4)

De voorkeur voor een bepaalde boomsoort is regio- of plaatsge-

bonden. De aangeboden soorten bepalen de nestdichtheid. In Friesland bijvoorbeeld worden veel nesten gevonden in iepen.

Tot slot wil ik iedereen bedanken voor zijn of haar bijdrage aan dit project. De respons is geweldig geweest; zonder deze waarnemingen had het jaar van de putter nooit zo bevredigend afgesloten kunnen worden! Maar blijft u uw waarnemingen insturen. Dan kunnen we de verspreiding van de putter blijven volgen. Veel plezier met de KOEKOEK!

DIERENLEED WERD HERENLEED

Vrijdag 8 maart 1996 circa 15.00 uur: de Baarnse Courant wordt gebeld door de heer H.: 'Achter de Shellpomp op de Drakenburgerweg heeft dieren mishandeling plaatsgevonden. Kleine, jonge eendjes zijn doodgeslagen'. Helaas zijn de redacteuren van de krant allen op pad, maar de naam en het telefoonnummer worden genoteerd.

16.00 uur: de redactie komt terug op kantoor en gaat meteen weer op pad. Naar de eendjes. Ook de fotograaf wordt gewaarschuwd. Echter, hoezeer de redacteur ook zoekt, geen eendjes te vinden. De Shell-pomp wordt gebeld, maar die weten van niets, kennen ook de heer H. niet.

16.30 uur: de heer H. wordt gebeld, doch blijkt niet thuis. Wel een antwoordapparaat waarop het verzoek wordt ingesproken om de redactie (thuis) te bellen.

19.30 uur: de heer H. belt, doch de redacteur is naar een bijeenkomst van de Landelijke Vrouwendag. Echter de juiste plaats wordt zo nauwkeurig mogelijk genoteerd.

Zaterdag, 12.00 uur: de redacteur gaat weer op pad met de nu aanwezige routebeschrijving. Helaas, ook nu niets te vinden.

13.00 uur: de redactie belt met de heer H. Nu met het verzoek zelf de plaats aan te wijzen waar dit dierenleed zich zou hebben afgespeeld. De heer H. stemt in.

14.30 uur: de plek is gevonden. Echter: de eendjes zijn weg. Wel drijft er in het water nog iets dat wellicht een eendje geweest zou kunnen zijn.

14.50 uur: de heer H. is teleurgesteld, de redactie enigszins opgelucht. Thans verschijnt er een dame met een plastic zak. Kennelijk gevuld met voedsel voor de daar aanwezige vogels. de heer H.: 'die mevrouw wandelt hier altijd. Mogelijk heeft zij iets van die eendjes gezien.' De dame wordt aangesproken. 'Eendjes? Nee, kuikentjes zult u bedoelen, die koop ik diepgevroren in een dierenwinkel en die voer ik aan een reiger die hier altijd komt. Het beest had het door de lange vorstperiode erg moeilijk gehad. Gelukkig heb ik hem met deze bijvoeding kunnen helpen. Ik denk dat u mijn bijvoeding heeft aangezien voor doodgeslagen eendenkuikens. Goedemiddag.'

Lachend loopt zij weg, de redactie en de heer H. met een rood hoofd achterlatend. Het was ook wel erg vroeg in het jaar voor eendenkuikens. (Uit de Baarnse Courant van woensdag 13 maart 1996)

Als deze uitgave van De Korhaan verschijnt, is hij terug van weggeweest: de koekoek is de komende weken in onze regio weer veelvuldig te horen en soms ook te zien. In dit stuk vertelt Dick Jonkers enkele van de vele verhalen die te vertellen zijn over onze Vogel-van-het-jaar-1996.

Dick A. Jonkers

Iedereen kent de koekoek

Als er één vogel bekend is, is het de koekoek wel. Hij werd vroeger door sommigen de stem zonder lichaam genoemd, want hij werd gehoord, maar zelden gezien. In het volksleven deden in het verleden dan ook vele verhalen over deze snoodaard, die heimelijk zijn eieren in nesten van kleine zangvogels legt, de ronde. De hem door Linnaeus gegeven wetenschappelijke naam is *Cuculus canorus*, waarbij *Cuculus* voor koekoek staat en *canorus* voor welluidend. De naam koekoek is een klanknabootsend woord (onomatopee). Grutto, Kievit en tiftjaf lijken hier andere voorbeelden van te zijn. Volksnamen zijn veelal varianten op de huidige naam: Koekuit in de Zaanstreek, Koekût in Friesland en Koekuut op Texel. Voor dit eiland wordt ook Noorderwiendskreeuwer opgegeven. Deze naam zou hij te danken hebben aan zijn drukke roep voordat er een noordenwind kwam. Omdat men meende dat koekoeken regen voorspelden door kort voor buien te roepen, kregen zij de naam Reagenhaler. "De koekoek roept in 't woud" was ook een uitdrukking voor regenvoorspelling. Drie keer achtereenvolgend roepen, volgens sommigen vroeg in de ochtend, duidde op regen. De koekoek als voorloper van het KNMI.

De terugkeer in de loop van april leidde tot de naam Bonenpoter en houdt verband met het poten

De Korhaan, Jrg.30, Nr.2

van bonen, dat in die maand in dezelfde periode gebeurt. Als heraut van de zomer was het in Vlaanderen heel vroeger de gewoonte om na zijn aankomst blootsvoets te gaan lopen. Op andere plaatsen ging de mare, dat wanneer men ergens zat en hem hoorde men zich het hele voorjaar moe zou voelen; stond men daarentegen tijdens het roepen, dan was men boordevol kracht en energie. Bovendien bleef men minstens zoveel jaren leven als men de roep achtereenvolgend hoorde.

De bijnaam "Dominee in het bos" voor een roepende Koekoek is een minder bekende naam. De herhaalde roep doet met veel fantasie aan luidende kerkklokken denken, waarmee de prediker de gelovigen naar het godshuis tracht te krijgen.

Zijn negatieve imago heeft de koekoek te danken aan het onderbrengen van zijn eieren bij pleegouders. Nozeman had daar bijna twee eeuwen terug al zo zijn ideeën over. De vogel zou, al zou hij het willen, niet kunnen broeden, omdat zijn ingewanden zo in zijn lichaam zijn geplaatst, dat hij maagpijn zou krijgen! De Fabeltjeskrant in optima forma. Het eieren in de nesten van anderen leggen gebeurt zo heimelijk, dat de koekoek vroeger wel eierzuiper genoemd werd. Een ei zou eerst worden leeggegeten voordat het uit het nest werd gewipt. De vondsten van koekoekseieren in nesten

van winterkoninkjes en in hollen leidden zelfs tot de opvatting dat de koekoek een uitstulpbare eileider zou hebben, die als een soort legbuis fungeerde. Een onreine vogel volgens de Bijbel, oneetbaar en op een lijn gesteld met andere vuigaards als gieren, uilen en nachtzwaluwen. Grotere vruchtbaarheid was het deel van degene die de koekoek hoorde. Het was in Engeland de gewoonte om een koekoek mee naar een bruiloft te nemen met als gevolg een kinderrijk huwelijk.

Een bekend gezegde is: "In de maand mei leggen alle vogels een ei, behalve de koekoek en de spriet, die leggen in de mei-maand niet". Deze uitdrukking is niet correct, want koekoeken leggen wel degelijk al in mei hun eieren. Spriet wordt vaak verward met grutto, maar heeft betrekking op de kwartelkoning. Pleegouders van de jonge koekoeken werden als knechtjes beschouwd, want koekoeken waren door God gestrafte adellijke personen, die wanhopig smeekten om eerherstel.

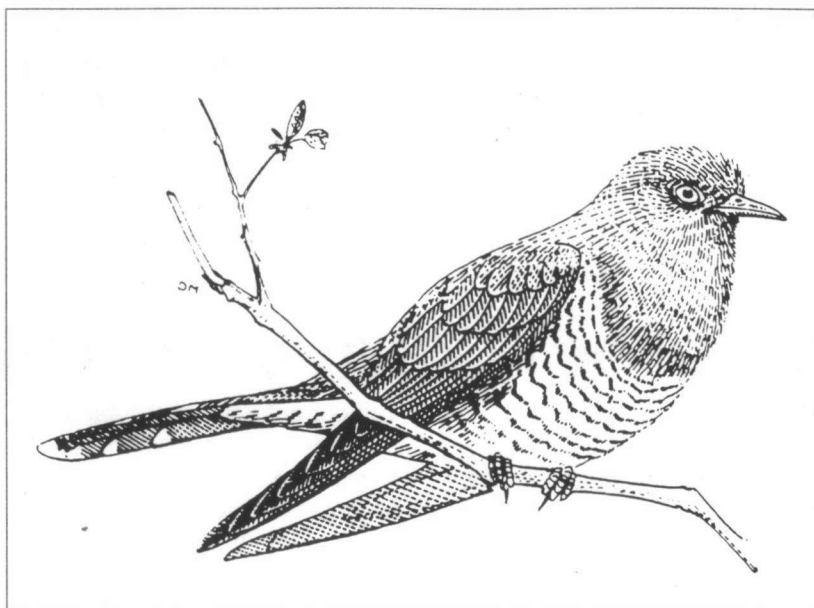
Het vertrek van de koekoek aan het eind van de zomer tot in de herfst valt samen met het verschijnen van de eerste sperwers uit hun noordelijk van ons land liggende broedgebieden. Voor een leek lijken sperwer en koekoek uiterlijk veel op elkaar, waardoor het verhaal in de wereld kwam, dat koekoeken

's winters in sperwers veranderden.

In de insectenwereld heeft de koekoek naamgenoten, de koekoeksbijen, die hun eieren in cellen van andere bijen leggen. Een ander insect, een cicade met de naam schuimbeestje, fabriceert schuimklompjes, met daarin een larfje, op planten. Vroeger werd gedacht dat het schuim door de koekoek werd uitgebraakt.

Onder de in Nederland voorkomende planten zijn er een aantal die de naam koekoek in zich dragen. Zo staat koekoeksbloem voor pinksterbloem, gevlekte orchis, harlekijn(orchis), bosanemoon en wilgenroosje en verder worden ook de benamingen koekoekssla, koekoeksklaver en koekoekslook gebruikt. De reden voor die naamgeving was vaak het veronderstelde samenvallen van de hoofdbloei van een aantal van die planten met het verschijnen van de koekoek. Ook zijn er nog de officiële namen dag- en avondkoekoeksbloem. Aparte vermelding verdient koekoeksbrood, een volksnaam voor witte klaverzuring, waarvan men dacht dat het kruid door de koekoek werd gegeten. Ons taalgebruik kent nog meer namen die met koekoek te maken hebben. "De koekoekszingen" en de uitdrukking "Het is altijd één koekoek, één zang" slaat op het zingen van hetzelfde liedje. In figuurlijke zin is koekoek een hoorndrager, een bedrogen echtgenoot. Het koekoeksjong is iets dat ten koste van iets anders groeit. "Loop naar de koekoek" (eufemisme voor de duivel) is een andere uitdrukking, terwijl men verder nog bezigt "Dat dank of haal je de koekoek".

Een koekoeksbeen is een tot been vergroeide onontwikkelde laatste staartveer bij vogels;

Koekoek

koekoekskleur duidt op afwisselend zwart en wit of zwart en wit gestreept. Koekoeksveren wordt wel gebezigd voor sperwer. De koekoeksklok kent iedereen en koekoek is ook een speeltuig voor kinderen. Het heimelijke uit zich ook bij spelletjes waarbij men zich verstopt en plotseling tevoorschijn komt, "koekoek" roept en vervolgens wegduikt. De Mechelse koekoek is geen andere soort, maar komt uit de pluimveewereld, waarin een hoendersoort die naam draagt.

In de bouwwereld wordt als men het over een koekoek heeft een klein dakvenster en niet de koekoek als vogel bedoeld. Als synoniem voor een spionnetje wordt ook wel de naam koekoek gebezigd. Het is een bij het raam bevestigd spiegeltje, waarmee men ongezien kan kijken naar wat zich elders afspeelt. Kortom: overal in de samenleving kom je hem tegen, de koekoek.

Geraadpleegde bronnen

Blok, H. & H. ter Steege 1995. De Nederlandse volksnamen en hun betekenis. Leidsendam/Waalre. 308 p.

Coomans de Ruiter, L., W.C. van Heurn & W.K. Kraak 1947. Betekenis en etymologie van de wetenschappelijke namen van de Nederlandsche Vogels. Club van Nederlandsche Vogelkundigen. s.l. 166 p.

Kleijn, H. 1970. Planten en hun naam. Meulenhoff, Amsterdam. 320 p.

Kruyskamp, C. 1976. Van Dale. Groot woordenboek der Nederlandse Taal. Deel I A-N. Nijhoff, 's-Gravenhage. 1575 p.

Schildkamp, Th. 1978. Tussen hemel en aarde. Spectrum, Utrecht/Antwerpen. 143 p.

Om aan het eind van dit jaar te kunnen vastleggen hoe het staat met de koekoek in ons werkgebied, zijn alle gegevens van het grootste belang. Om te beginnen: wanneer hoorde u dit jaar de eerste koekoek? Vervolgens: waar zitten ze? In welke aantallen? Ziet u iets bijzonders of hoort u iets bijzonders? En aan het eind van dit broedseizoen: wanneer hoorde u de laatste koekoek en wanneer zag u de laatste?

Al deze gegevens kunnen via de bekende waarnemingskaartjes aangeleverd worden. Voor meer informatie: neem contact op met Mia Kraal (035-6012374).

De fuut (*Podiceps cristatus*) overwintert met vele duizenden op het IJsselmeer, op de noordgrens van zijn winterse verspreidingsgebied. Het is daar geen pretje.

Frans van der Helm

Fuut heeft het 's winters niet makkelijk op het IJsselmeer

Duikende watervogels redden het in het koude IJsselmeerwater maar net. En een deel van de futen vindt de dood in vissersnetten. Onderzoekers van Rijkswaterstaat en van de Rijksuniversiteit Groningen brachten in het wetenschappelijke vogeltijdschrift *Ardea* (83/2) gedetailleerd in kaart wat de futen moeten doorstaan.

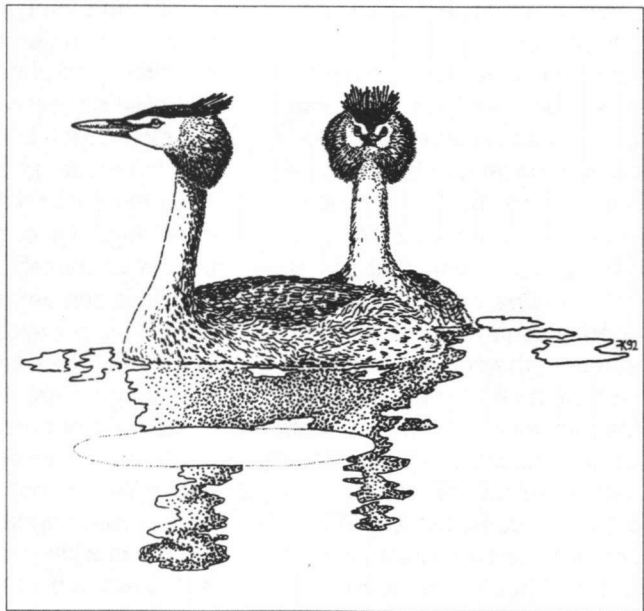
De grote aantallen door vissers aangedragen futen, ruim dertienhonderd over zeven winterseizoenen, maakten het mogelijk een schatting te maken van de voedselopname. Futen eten kleine vissen, op het IJsselmeer vooral spiering (*Osmerus eperlanus*). Om in de maag achtergebleven onverteerbare visonderdelen te verwijderen slikken de vogels veertjes in. Deze in een veerbal gevangen visresten worden uitgebraakt. De gehoorsteentjes (otolieten) en kieuwbogen van de vissen die nog niet zijn uitgebraakt vormen een goede maat voor de voedselopname. In augustus en september ligt die laag: waarschijnlijk doordat de dieren dan ruilen en daarbij een tijdje op hun energievoorraad interen en maar weinig duiken. In oktober ligt de voedselopname al hoger, om tot januari gaandeweg met een factor 1,8 toe te nemen.

Waarom bijna een verdubbeling? Een flinke rij seizoenfactoren speelt hierbij een rol. Natuurlijk is

er de daling van de omgevingstemperatuur en de kwestie van verhoogde stookkosten. Warmteverlies heeft een lineair verband met het verschil tussen de omgevingstemperatuur en lichaamstemperatuur. Maar hoe sterk geleiden watervogels warmte?

Uit het onder water houden van vogelkarkassen bleek al dat watervogels in zwemmende positie een ruim tweemaal hogere geleidingswaarde hebben dan wanneer ze op het land in een staande positie geplaatst worden. Water is een goede warmtegeleider: een volledig ondergedoken vogel heeft een warmteverlies dat bijna vijfmaal hoger ligt dan dat op het land. Het is een factor van belang. In hartje winter brengen futen drie tot vier uur door onder water met voedsel zoeken, anderhalve keer zoveel als in oktober.

Naast die toename van de duiktijd is er die van de duikdiepte. Juist in de wintermaanden dui-

Futen

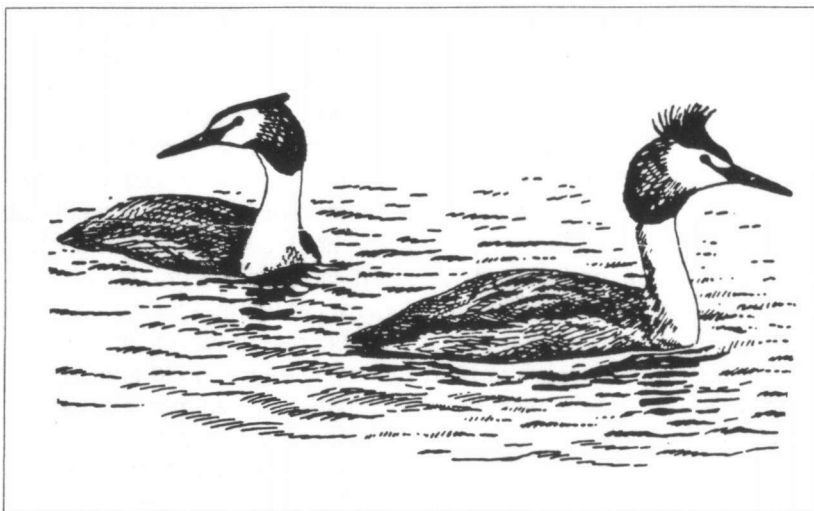
ken futen het diepst - tot meer dan acht meter, zo blijkt uit hun plaats in het net waarin ze worden opgehaald. Van oktober tot januari neemt de gemiddelde duikdiepte met een factor 1,5 toe. Naast de benodigde extra inspanning brengt dit andere energiekosten met zich mee. De toenemende waterdruk drukt het verenpak en de daarin opgesloten, isolerende lucht, sterker samen: het warmteverlies van de vogels neemt toe. Bij pinguïns bleek in eerder onderzoek de toename op tien meter diepte bijna twintig procent te zijn; hetzelfde percentage kan als schatting worden aangehouden voor futen.

Een laatste, niet te verwaarlozen gevolg van temperatuurdaling is dat het opwarmen van het voedsel hogere kosten met zich meebrengt. Bij een gemiddelde watertemperatuur van minder dan drie graden Celsius in januari vergt het aanzienlijk meer energie om doorgeslikte vis op de eigen lichaamstemperatuur te brengen; in oktober hebben water en vis nog een temperatuur van tegen de vijftien graden. Op de totale energiebalans betekent dat een kostenverhoging van zes procent.

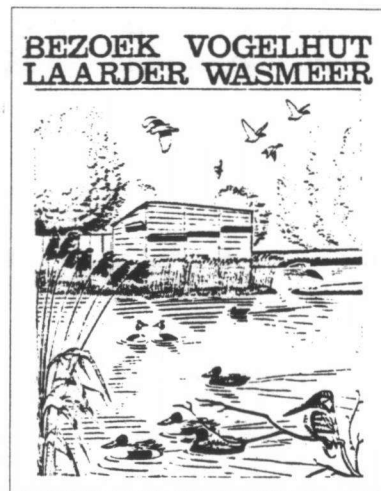
Om zich te wapenen tegen de winter bouwen futen vanaf augustus een reserve op. In december en januari bereiken ze hun topgewicht, met een gemiddelde toename van zeven procent. Die toename gaat zo geleidelijk, dat een verhoogde voedselopname er nauwelijks aan te verbinden is. Maar indirect heeft zij wel degelijk effect. Met het lichaamsgewicht neemt de lichaamsomvang toe, met als netto resultaat dat het drijfvermogen stijgt. Duikende vogels moeten nu juist die opwaartse kracht bestrijden. De strijd om onder te blijven neemt voor futen in januari enige procenten meer van de dagelijkse energiebesteding in beslag.

Zo kan bij stukjes en beetjes en door meten en schatten meer dan de helft van de toegenomen voedselbehoefte verklaard worden aan de hand van seizoensafhankelijke factoren. En die andere helft? Op dit vlak bijten futen zich in de eigen staart: juist omdat ze meer voedsel zoeken moeten ze meer voedsel zoeken. De toegenomen voedselbehoefte en daaraan verbonden activiteit brengt weer extra kosten met zich mee, gecombineerd met verhoogde reiskosten; futen verplaatsen zich in de winter wellicht meer. Het blijkt dat overwinterende futen dicht tegen hun plafond zitten. In januari draaien ze op een energie-budget dat ruim zes maal hoger ligt dan dat voor de basale lichaamshuishouding. Bij vogels is een vergelijkbare verhoging eerder alleen gevonden in het energie-vretende stadium van het grootbrengen van de jongen. De onderzoekers concluderen dat alleen een rijke en toegankelijke visvoorraad het duikende watervogels mogelijk maakt de winter in Europa te overleven. Als ze natuurlijk niet in een net terecht komen.

Overgenomen uit NRC Handelsblad van 21 maart 1996.

Futen

Vogelobservatiehut Laarder Wasmeer staat weer open

Sinds 1984 worden er in het Laarder Wasmeer speciale bezoeken aan de vogelobservatiehut gebracht en ook dit voorjaar kan het weer. Er wordt alleen naar de vogelhut gegaan en daarin kan men een half uur tot twee uur vertoeven.

Dit jaar is besloten alleen excursies te houden op de eerste donderdagavonden van de volgende maanden:

2 mei o.l.v. Adri Vermeule

6 juni o.l.v. Paul van der Poel

4 juli o.l.v. Nico Dwars

1 augustus o.l.v. Jelle Harder
Reserve excursieleider is Yves Vogel.

Vertrek eerste bezoek om 19.00 uur, vervolgens om 19.30 uur, 20.00 uur en om 20.30 uur.

Startpunt van alle bezoeken is het toegangshek van het Laarder Wasmeer aan het einde van de Meerweg in Hilversum. De Meerweg begint bij de Kamerlingh Onnesweg en ligt ongeveer in het verlengde van de Lorentzweg.

Nadere informatie: Jelle Harder, tel/fax 035-5424505.

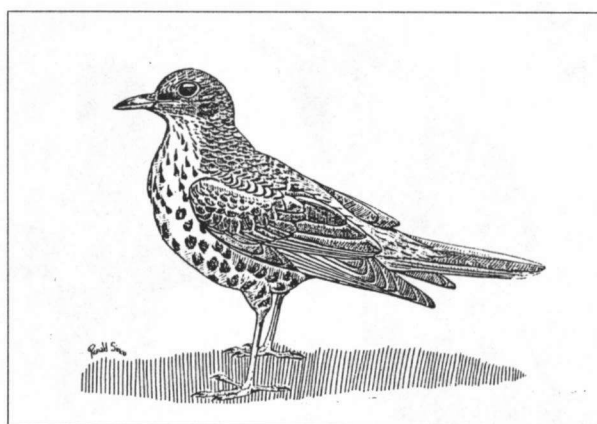
In de vorige Korhaan heeft u een voorlopig overzicht van de plannen van de jubileumcommissie kunnen lezen. Inmiddels zijn de voorbereidingen voortgegaan. Verschillende onderdelen beginnen meer vaste vorm te krijgen. Voor de goede gang van zaken is het noodzakelijk ruim tevoren plannen uit te werken.

Simon Visser

Jubileumcommissie maakt plan voor viering 30-jarig bestaan

Op een zaterdag in de tweede helft van oktober 1997 zal in samenwerking met de SVN (Samenwerkende Noordhollandse Vogelwerkgroepen) een lezingendag, de zogenaamde Noordhollandse Vogeldag, georganiseerd worden. De SVN organiseert jaarlijks een dergelijke dag, die om de beurt door één van de aangesloten vogelwerkgroepen wordt geregeld. Op ons verzoek heeft de SVN ons aangewezen om die dag in 1997 te organiseren. Het Gooi is een gebied met een grote verscheidenheid aan landschappen. We willen die rijkdom in het programma tot uitdrukking brengen.

Het Vechtplassengebied wordt grotendeels beheerd door Natuurmonumenten. Niemand beter dan een medewerker van Natuurmonumenten zal in staat zijn ons te vertellen over de rijkdom aan vogels en de beheersproblematiek van dat gebied. Plaatselijke vogelwerkgroepen kunnen belangrijk bijdragen tot de kennis, de bescherming en het beheer van natuurgebieden. Onze grote activiteit op het gebied van vogeltellingen is daarbij

Grote lijster

van veel belang. Naast vele andere kan met name de vogel-trektelling in het Corversbos genoemd worden. Ons ijsvogelproject is een voorbeeld van onmisbare bijdrage tot de natuurbescherming.

Randmeren

Het Gooi grenst over een breed gebied aan het IJsselmeer. Staatsbosbeheer is actief in een groot deel van dat gebied. We hopen dat van hun zijde informatie kan worden gegeven over beheersaspecten en het effect daarvan op de vogelstand. Het gebied van de Randmeren langs de Gooikust is de laatste tijd in het nieuws, vanwege de vermeende aalscholverproblematiek. We willen die kwestie toe laten lichten door

diegenen die actief zijn geweest om belangrijke gegevens te verzamelen. Het zou mooi zijn als in 1997 met overtuigende argumenten het 'aalscholverprobleem' wordt opgelost. Vanzelfsprekend hopen we u ook met een rijkdom aan beelden te laten genieten van de vogels in Gooi en omstreken.

In de volgende nummers van de Korhaan zullen we u meer vertellen over de andere plannen van onze commissie. De officiële opening van de jubileumviering in maart, waar een aantal interessante plannen van het bestuur gepresenteerd zal worden. Een open dag in mei vol bruisende activiteiten voor een breed publiek. Een unieke excursie naar een voor de meesten van u onbetreden gebied in onze regio. De presentatie van een fotowedstrijd voor leden van onze vogelwerkgroep.

Over de slotmanifestatie in oktober samen met de SVN weet u nu al iets meer. De jubileumcommissie blijft u onophoudelijk informeren.

Ronald Sinoo

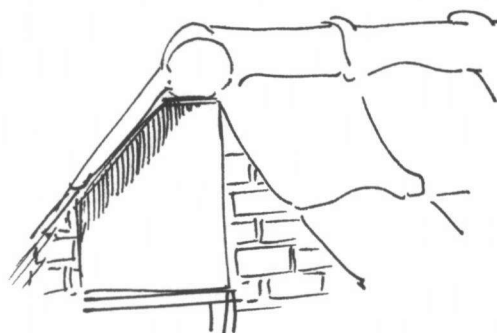
Een rode wouw (Milvus milvus) boven de Hilversumse Meent

dinsdag 13 februari 1996:

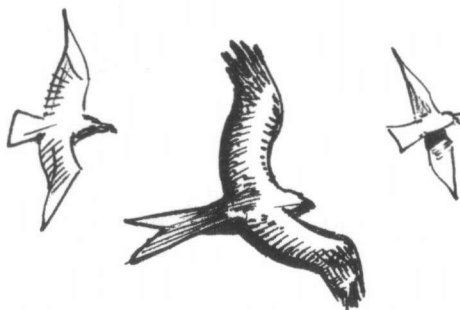
Rode wouw laag over-
vliend over mijn achter-
tuin, in gezelschap van
twee Kauwen.

Libellemeent 46
Hilversumse
Meent.

13.05 u.

vloog kalm
naar het noord-
westen, tussen
Kokmeeuwen.

Ronald Sinoo

PROGRAMMA

Woensdag 1 mei: Avond-wandelexcursie bij het Naardermeer onder leiding van Bertus v.d. Brink. Duur van de wandeling ongeveer 2 uur. (Zie artikel elders in deze Korhaan).
We verzamelen om 19.00 uur aan het eind van de Verlengde Fortlaan in Naarden, bij de Karnemelksloot. Laarzen aanbevolen.

Donderdag 2 mei: Excursies naar vogelobservatiehut in Laarder Wasmeer o.l.v. Adrie Vermeule. Vertrek om 19.00, 19.30, 20.00 en 20.30 uur vanaf toegangshek Laarder Wasmeer aan de Meerweg in Hilversum.

Zaterdag 11 mei: Ochtend-wandelexcursie naar de Vijfheerenlanden (Schoonrewoerd) onder leiding van Eduard Polfliet.
Vertrek om 5.00 uur vanaf het Oosterspoorplein in Hilversum, resp. om 5.30 uur vanaf de grote sporthal "De Helsdinge" te Vianen.
De excursie gaat o.a. naar de Zouwe Boezem. Ook bezoeken we het "clubhuis"/voorlichtingscentrum (de Schaapskooi) van Natuur en Vogelwacht de Vijfheerenlanden.
Kosten f 2,50 per persoon.

Dinsdag 14 mei: Werk/contactavond in kasteel Groeneveld. Aanvang 20.00 uur.

Donderdag 30 mei: Avond-vaarexcursie op de Ankeveense plassen onder leiding van een medewerker van Natuurmonumenten en Peter Vos. Vertrek om 19.00 uur.
Er kunnen max. 25 personen mee, alleen leden van de Vogelwerkgroep komen hiervoor in aanmerking. Schriftelijk opgeven bij Joke van Velsen voor 6 mei a.s., met opgave van naam en telefoonnummer.
Kosten f 7,50 p.p., ter plaatse te betalen.

Zaterdag 1 juni: Dagexcursie Gelderse Poort onder leiding van Johan Bekhuis.
Vertrek om 4.00 uur vanaf het Oosterspoorplein in Hilversum. We zijn in de loop van de middag weer terug.

Donderdag 6 juni: Excursies naar vogelobservatiehut in Laarder Wasmeer o.l.v. Paul van der Poel. Vertrek om 19.00, 19.30, 20.00 en 20.30 uur vanaf toegangshek Laarder Wasmeer aan de Meerweg in Hilversum.

Donderdag 6 juni: Avond-wandelexcursie "De Stulp", Lage Vuursche, onder leiding van Jelle Harder en Jan Ram.
Vertrek om 19.00 uur vanaf de parkeerplaats bij de Midgetgolfbaan in Lage Vuursche.

Zondag 16 juni: Ochtend-wandelexcursie Wolfskamer/Eukenberg onder leiding van Ronald Sinoo en Anco Driessen.
Vertrek om 6.00 uur vanaf het einde van de IJsselmeerstraat in Huizen bij de R.W.Z. (dichtbij de ski-helling).

Vrijdag 28 juni: Avond-wandelexcursie Knardijk/Oostvaardersplassen onder leiding van Ronald Sinoo e.a.
Vertrek om 18.30 uur vanaf het station Naarden/Bussum, resp. om 19.00 uur vanaf het Muiderzand (voor het restaurant).

Donderdag 4 juli: Excursies naar vogelobservatiehut in Laarder Wasmeer o.l.v. Nico Dwars. Vertrek om 19.00, 19.30, 20.00 en 20.30 uur vanaf toegangshek Laarder Wasmeer aan de Meerweg in Hilversum.

Donderdag 1 augustus: Excursies naar vogelobservatiehut in Laarder Wasmeer o.l.v. Jelle Harder. Vertrek om 19.00, 19.30, 20.00 en 20.30 uur vanaf toegangshek Laarder Wasmeer aan de Meerweg in Hilversum.

Om alvast te noteren in uw agenda:

Het najaarsweekend op Vlieland wordt gehouden in het weekeinde van 4, 5 en 6 oktober.

Om mee te kunnen moet u zich vóór 1 september schriftelijk opgeven bij Joke van Velsen met opgave van naam, adres en telefoonnummer.

Eveneens vóór 1 september moeten de kosten ad f 120,-- zijn overgemaakt op postrekening nr. 2529179 tnv de penningmeester van de VWG het Gooi e.o. te Weesp.

DEELNEMERS AAN DE EXCURSIES WORDT DRINGEND VERZOCHT OM BIJ ALLE EXCURSIES VOOR DE AANGEGEVEN TIJD AANWEZIG TE ZIJN, ZODAT OP TIJD VERTROKKEN KAN WORDEN.

Voor de goede orde wijzen wij er op dat de in het programma aangekondigde excursies, tenzij uitdrukkelijk anders vermeld, in principe uitsluitend bedoeld zijn voor leden en huisgenoot-leden van de VWG. U wordt dringend verzocht naar deze excursies geen kleine kinderen en geen honden mee te nemen. Dit geldt uiteraard ook voor de weekenden.

MUTATIES LEDENBESTAND

Nieuwe leden:

Camiel Bos	Meerweg 9	1405 BA Bussum	035-6911289
Mw. M. Bos	idem	idem	hsgen.
W. Büsa	St.Jozeflaan 12	1424 CC De Kwakel	0297-562924
Mw.A.Genuit-Schipper	F.Eliaslaan 35	3742 AS Baarn	035-5421347
Dr.J.P.M.C.Gorgels	Rijksweg 44	1412 BB Naarden	035-6945130
B.Hengeveld	Zeven Lindenweg 5hs83	3744 BC Lage Vuursche	035-668555
S.Hensen	Krekelemeent 56	1218 EC Hilversum	035-6934343
W. de Jong	Koekoeklaan 116	1403 EJ Bussum	035-6935175
Mw.M.J.Majoor-Verdonk	Meerweg 29	1405 BC Bussum	035-6917163
Mw.T.v.Oorschoot	Binnenhof 309	1412 LA Naarden	035-6950882
Mw.C.de Rijke	Utrechtseweg 51	1213 TL Hilversum	035-6233023
A.L.D.Veenendaal	Reigersweide 103	1383 KA Weesp	0294-410386
R.v.Vlaanderen	Postbus 234	1250 AE Laren	035-5389594

Bedankt:

Mw. A.Aalmoes-Wetser

Hilversum

Adreswijzigingen:

Mw.J.E.van Essen	Hoofdweg 122	1275 AG Huizen	
A. de Graaf	Parkkamp 13	7971 AL Havelte	
J.H.Hoefkens	Nijenrode 30	1275 CV Huizen	
T.W.Hofmans	Ruysdaellaan 53	1213 ES Hilversum	
Mw.M.Joustra	De Biezen 19	1394 LR Ned.den Berg	
NJN Distr. 't Gooi	Vlindermeent 97	1218 CX Hilversum	
H. de Rooy	Stroeslaan 111	1222 EE Hilversum	035-6851317
C.J.Sjobbema	v.Neslaan 61	3742 MP Baarn	
VWG Twente	W.Alexanderstr. 33	7511 KJ Enschede	
Mw. J.Willemze	Scarlattistraat 36	1323 AN Almere	

Overleden:

B.H.Heinsius	Bussum
Mw.C.Meltzer-Verhey	
A.Noorman	Laren
L.Sikking	Bussum

ONTVANGEN LITERATUUR

Samenstelling: Linda Willemstein

Genoemde artikelen zijn slechts een selectie en vormen niet de complete inhoudsopgave.

Boomblad, IBN-DLO, jrg 8 no 1, februari 1996

De DompHoorn, Natuur- en Vogelwacht De Vijfheerenlanden, jrg 30 no 1, maart 1996: De Schoonrewoerdse ooievaars

Dutch Birding, Dutch Birding Association, jrg 17 no 6, 1995: Orpheusspotvogel broedend in Flevoland 1990

Idem, jrg 18 no 1, 1996: Huis kraaien bij Hoek van Holland en Renesse

Ficedula, Tijdschrift van Twentse VWG, jrg 24 no 4, december 1995: Waarnemingen in Twente

De Gierzwaluw, VWG Amsterdam, jrg 33 no 4, 1995: Gierzwaluwen-onderzoek - Broedvogelinventarisatie van de Vijfhoek

De Graspieper, Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland (SVN), jrg 16 no 1, maart 1996: De verspreiding en de opkomst van de Bosuil - Nieuw foerageergebied Lepelaars bij Kolhorn - De Huiszwaluw in Noord-Holland

De Grauwe Gans, St. Vogel- en Natuurwacht Zuid-Flevoland, jrg 12 no 1, maart 1996: Pestvogelwaarnemingen in Almere 1996

De Grutter, Vogelbeschermingswacht Zaanstreek, jrg 20 no 1, 1996: Verslag broedvogelinventarisaties 1995 in de Zaanstreek

De Kleine Ratelaar, IVN Gooi e.o., jrg 18 no 1, februari 1996

De Korhaan, Ver. voor Vogel- en Natuurstudie De Wielewaal, afd. De Noorderkempen, jrg 24 no 1, januari 1996: Onze mezen, vogelwaarnemingen

Knipselkrant, Stichting Kritisch Fauna-beheer, jrg 20, maart 1996

Idem, jrg 19, januari 1996

De Kruisbek, Vogelwacht Utrecht, jrg 39 no 1, februari 1996: Vogelinventarisatie in de wijk Hoograven

Limosa, NOU/SOVON/Watervogels, jrg 68 no 4, 1995: Spectaculaire ervaring van Blauwborst *Luscinia svecica cyaneola* als broedvogel in Nederland

Meerkoet, Natuur en Milieufederatie Wierhaven, no 4, winter 1995: Bonte kraaien in de Wieringermeer - Bonte kraaien in het Wierhavengebied, vroeger en nu

Mens en Natuur, IVN Vereniging voor natuur- en milieueducatie, jrg 47 no 1, voorjaar 1996

Mens en Vogel, Koninklijk Belgisch Verbond voor de Bescherming van de vogels, jrg 33 no 4, december 1995: de roek: Onbekend is onbemind

Natuurbehoud, Ver. Natuurmonumenten, jrg 27 no 1, februari 1996: Ganzen zijn hartelijk welkom bij Natuurmonumenten

Natuur en Milieu, Stichting Natuur en Milieu, jrg 20 no 2, februari 1996

idem, jrg 20 no 3, maart 1996:

Natuur Nabij, IVN Eemland, jrg 24 no 1, maart 1996

Pollie Dier en Milieu, Vereniging Politie dieren en milieubescherming, jrg 71 no 1, maart 1996: Roofvogelmoord - Voorburg kapt met de zangvogels

De Smient, Nieuwsbrief Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland, no 4, november 1995

Sovon nieuws, jrg 8 no 4, december 1995: Het Smelleken: een valk met kwik in de staart

idem, jrg 9 no 1, maart 1996: De Sneeuwgorst: pendelaar tussen Noordpool en Noordkust - Watervogels Zoete Rijkswateren 1994/95 - 1995 een goed en een slecht jaar voor kolonievogels

De Steenloper, Vogelwerkgroep Den Helder, jrg 14 no 72, februari 1996: De zwartkeelijster

De Takkelling, Werkgroep Roofvogels Nederland, jrg 4 no 1, 1996

De Tringlaan, Vogelwerkgroep Schagen e.o., jrg 19 no 1, februari 1996: De aalscholver moet zijn naam veranderen - Resultaten weidevogelbescherming

Vanellus, Bond van Friese Vogelbeschermingswachten, jrg 49 no 1, 1996: Het overheidsbeleid en onze watervogels - De Kievit

Van Nature, Nieuws van Vereniging Natuurmonumenten, jrg 6 no 1, januari 1996: Analyses broedvogels Delerwoud

idem, jrg 6 no 2, februari 1996

idem, jrg 6 no 3, maart 1996

Het Vogeljaar, Tijdschrift voor vogelstudie en vogelbescherming, jrg 43 no 6, 1995: Soortbescherming korhoen, een discutabel plan - Vogels in de kou - De Nachtzwaluw *Caprimulgus europaeus* op de Sallandse Heuvelrug in 1995 - Slaaprek van Zwarte Sterns langs de kust van Wieringen - Lepelaars en hun leefgebieden in de broedtijd

Vogelnieuws, Vogelbescherming Nederland i.s.m. de Kerkuilten werkgroep Nederland, jrg 8 no 6, december 1995: Vogels en de wet

idem, jrg 9 no 1, maart 1996: Nieuw rapport weidevogelbescherming

idem, jrg 9 no 2, maart 1996: Thema-nummer Ooievaar

Vogels, tijdschrift over vogels en vogelbescherming, no 2, maart/april 1996: De aalscholver is taai - De kleine torenvalk

De Wijde Blik, Tijdschrift voor natuur en milieu in Gooi, Vechtstreek e.o., jrg 12 no 95/3, januari 1996

idem, jrg 12 no 95/4, februari 1996: Op jacht met de valk

Het is lente: de zwaluwen zijn terug

VELDWAARNEMINGEN

Waarnemingen Overzicht (1)				
Samengesteld door Laura Mudde				
Soort	Aantal	Datum	Plaats	Waarnemer
Dodaars	1	1995-10-13	Achter Hollands End, Ankeveen	L.Hagen van Swaay
Dodaars	2	1995-10-28	Hollandse Brug, Muiderberg	D.Jonkers
Dodaars	1	1995-10-29	Hilversums Wasmeer	M.Prins
Dodaars	2	1995-11-11	Noordpolder, Eemnes	F.Leurs
Dodaars	1	1995-11-12	Oostermeent (58)	P.M.Spoorenberg
Ooievaar	1	1995-10-08	Bijvanck, Blaricum	D.Jonkers,M.de Graaf
Knobbelzwaan	58	1995-10-22	Tienhovens Kanaal	D.Jonkers
Kleine Zwaan	35	1995-10-26	Voor Oud Naarden (4D) (Weinig juvenielen)	R.Th.Huizenga
Kleine Zwaan	66	1995-10-28	IJmeer Holl.Brug, Muiderberg	D.Jonkers
Grauwe Gans	520	1995-10-15	Oostermeent (58)	P.M.Spoorenberg
Grauwe Gans	189	1995-10-22	Tienhovens Kanaal	D.Jonkers
Canadese Gans	15	1995-11-14	Hilversumse Meent, Hilversum	D.Jonkers,M.de Graaf
Nijlgans	42	1995-10-22	Eemmeer (Eilandje)	D.Jonkers
Nijlgans	3	1995-11-11	Eemmeer (Eiland)	F.Leurs
Nijlgans	15	1995-11-15	Eemmeer bij Stichtse Brug	D.Jonkers
Casarca	8	1995-11-11	Eemmeer (Eiland)	F.Leurs
Bergeend	2	1995-11-04	Hollandse Brug, Muiderberg	D.Jonkers,v.d.Weijer
Smient	185	1995-10-15	Dammerkade, Ankeveen	M.Prins
Bruine Kiekendief	1	1995-10-22	Voorlanden Stichtse Brug, Blaricum	D.Jonkers
Blauwe Kiekendief	1	1995-10-20	Volkersweg, Eempolder Noord	D.Jonkers,M.de Graaf
Blauwe Kiekendief	1	1995-11-12	Oostermeent (58)	P.M.Spoorenberg
Grauwe Kiekendief	1	1995-11-12	Bijvanck, Blaricum	D.Jonkers
Havik	1	1995-11-04	Hollandse Brug, Muiderberg	Jonkers, v.Poelgeest
Sperwer	1	1995-10-28	Hollandse Brug, Muiderberg	W.v.d.Brink/Jonkers
Sperwer	4	1995-11-04	Hollandse Brug, Muiderberg	D.Jonkers,v.d.Weijer
Sperwer	1	1995-11-05	Zevenenderdrift, Laren	G.Bieshaar
Sperwer	1	1995-11-13	Helling achter St.Jans-Kerkhof	C.Rosier
Buizerd	6	1995-10-29	Hilversumse Meent	D.Jonkers, P.Schut
Buizerd	3	1995-11-03	Landgoed Noord, Hilverbeek 's-Graveland	S.en A.Visser
Buizerd	2	1995-11-05	Hoornboegseide, Hilversum	D.Jonkers,M.de Graaf
Ruigpootbuizerd	1	1995-10-01	Oostermeent (58)	P.M.Spoorenberg
Visarend	1	1995-10-28	Egelshoek (met telescoop)	M.Matthijssen+Echtg.
Torenvalk	2	1995-10-31	Egelshoek, Eendekooi	N.J.Dwars
Boomvalk	1	1995-10-14	Hollandse Brug, Muiderberg	D.Jonkers
Slechtvalk	1	1995-10-31	Egelshoek, Eendekooi	N.J.Dwars
Waterral	3	1995-10-28	Hollandse Brug, Muiderberg	D.Jonkers
Goudplevier	100	1995-11-05	Rand Gooimeer, Eemnes	F.Leurs
Goudplevier	90	1995-11-12	Noordpolder Noord (87A)	P.M.Spoorenberg
Watersnip	15	1995-10-08	Stichtse Brug	F.Leurs
Watersnip	15	1995-10-15	Oostermeent (58)	P.M.Spoorenberg
Watersnip	120	1995-10-28	Egelshoek (opvliegend-Buizerd)	M.Matthijssen+Echtg.
Watersnip	25	1995-11-12	Noordpolder Noord (87A)	P.M.Spoorenberg
Wulp	10	1995-10-01	Stichtse Brug	F.Leurs
Houtduif	120	1995-10-20	Taludweg, Hilversum	M.Prins
Bosuil	2	1995-10-28	Egelshoek	M.Matthijssen+Echtg.
Ransuil	1	1995-10-17	Zuiderheide	P.v.d.Poel
IJsvogel	2	1995-10-08	Raboes, Eemmeer	W.van Wingerden
IJsvogel	1	1995-10-09	Zanderij Bussum GNR	B.Broeke e.a.
IJsvogel	1	1995-10-27	B.Ingellaan, Ankeveen (sloot voor huis)	L.Hartog
IJsvogel	1	1995-11-05	Dammerkade Ankeveen (Stichtse kant)	Jan & Loes Hartog

VELDWAARNEMINGEN

Waarnemingen Overzicht (2)				
Samengesteld door Laura Mudde				
Soort	Aantal	Datum	Plaats	Waarnemer
IJsvogel	2	1995-11-05	Naarderbos	P.v.d.Poel e.a.
IJsvogel	1	1995-11-08	Kortenhoefsedijk, Kortenhoef	F.Leurs
IJsvogel	1	1995-11-12	Laarder Wasmeer	P.v.d.Poel
Groene Specht	1	1995-10-29	Aardjesberg Westerheide, Hilversum	D.Jonkers M.de Graaf
Groene Specht	1	1995-10-31	Franse Kamp, Bussum	L.Hartog
Zwarte Specht	3	1995-10-18	Golfbaan, Cronebos-Langs Holl.sloot	P.v.d.Poel
Zwarte Specht	1	1995-11-03	Geologisch Museum, Laren	L.C.v.d.Poel
Grote Bonte Specht	1	1995-11-14	Postiljonheide, Laren	Fr.Langendorff
Kleine Bonte Specht	1	1995-11-14	Postiljonheide, Laren	W.F.C.Langendorff
Boomleeuwerik	1	1995-11-05	Hoorneboegseheide, Hilversum	D.Jonkers,M.de Graaf
Boomleeuwerik	1	1995-11-11	Bilderdijklaan, Hilversum	M.Prins
Boomleeuwerik	2	1995-11-19	Laarder Wasmeer	P.en L.C.v.d.Poel
Boerenzwaluw	5	1995-10-18	Rietmeent, Hilversumse Meent	P.Schut
Graspieper	25	1995-10-02	Bilderdijklaan, Hilversum	M.Prins
Graspieper	38	1995-10-31	Egelshoek, Kanaaldijk	N.J.Dwars
Waterpieper	24	1995-10-31	Egelshoek, achter Eendekooi	N.J.Dwars
Waterpieper	2	1995-11-12	4e Kwadrant, Blaricum	D.Jonkers,M.de Graaf
Grote Gele Kwikstaart	3	1995-10-07	Hollandse Brug, Muiderberg	D.Jonkers
Grote Gele Kwikstaart	2	1995-11-07	Holleweg, Hilversum	R.Egberink
Witte Kwikstaart	1	1995-11-12	Surfstrand, Stichtse Brug	D.Jonkers
Winterkoning	1	1995-11-05	Egelshoek,Hilversum (trek/zwervbeweging)	D.Jonkers,M.de Graaf
Zwarte Roodstaart	1	1995-10-20	Centrum van Hilversum	F.Leurs
Koperwiek	3	1995-10-28	Egelshoek	M.Matthijssen+Echtg.
Grote Lijster	40	1995-10-06	Naarderstraat, Huizen	C.Holzenspies
Grote Lijster	3	1995-10-20	Bilderdijklaan, Hilversum	M.Prins
Grote Lijster	1	1995-10-20	Naardermeer, Zuidwest	D.Jonkers, P.Schut
Tjiftjaf	2	1995-11-12	Surfstrand, Stichtse Brug	D.Jonkers,M.de Graaf
Goudhaantje	2	1995-10-12	Bussumerheide (Mil.Terrein)	I.G.Jeltes
Goudhaantje	2	1995-11-06	Naarderstraat, Huizen	C.Holzenspies
Vuurgoudhaantje	1	1995-11-05	Park Labradorstroom, Huizen	A.C.Driessen
Baardmannetje	36	1995-10-14	Hollandse Brug, Muiderberg	D.Jonkers
Baardmannetje	60	1995-10-21	Hollandse Brug, Muiderberg	Jonkers,v.Poelgeest
Boomkruiper	1	1995-10-28	Egelshoek	M.Matthijssen+Echtg.
Bonte Kraai	5	1995-11-11	Eiland voor Dode Hond	F.Leurs
Spreeuw	585	1995-10-10	Bilderdijklaan, Hilversum (in 10 minuten)	M.Prins
Spreeuw	9999	1995-10-15	Eemmond (5C) Slaapplaats >10.000	P.M.Spoorenberg
Ringmus	11	1995-10-21	Egelshoek	M.Matthijssen
Ringmus	2	1995-11-07	Bijvanck, Blaricum	F.Leurs
Vink	40	1995-10-19	Grenslaan, Laren-Blaricum	G.Bieshaar
Frater	6	1995-11-12	Stichtse Brug	D.Jonkers,M.de Graaf
Barmsijs	1	1995-10-28	Hollandse Brug, Muiderberg	D.Jonkers
Barmsijs	7	1995-11-05	Park Labradorstroom, Huizen	A.C.Driessen
Barmsijs	9	1995-11-05	Naarderbos	P.v.d.Poel
Barmsijs	30	1995-11-12	Laarder Wasmeer	P.v.d.Poel
Grote Barmsijs	6	1995-11-13	Laarder Wasmeer	N.J.Dwars
Kruisbek	1	1995-11-09	Bilderdijklaan, Hilversum	M.Prins
Goudvink	2	1995-10-15	Naarderstraat, Huizen	C.Holzenspies
Goudvink (Europese v.)	2	1995-11-13	Laarder Wasmeer	N.J.Dwars
Appelvink	1	1995-11-06	Naarderstraat, Huizen	C.Holzenspies
Rietgors	3	1995-10-22	Egelshoek, Hilversum	D.Jonkers

Maak vogelaars lid van de **VOGELWERKGROEP HET GOOI EN OMSTREKEN**

Lidmaatschap: 20 gulden per jaar
Huisgenootleden: 7,50 gulden per jaar

Postgiro 2529197 t.n.v. penningmeester
VWG Het Gooi e.o., Weesp

LIJST VAN ADRESSEN DIE U NODIG KUNT HEBBEN

Postadres VWG: VWG Het Gooi e.o., Postbus 1028, 1200BA Hilversum
Postrekening 2529179 t.n.v. Penningmeester VWG Het Gooi e.o.

Het Vogelwerkgroep Bestuur:

Voorzitter:	: R.A.Kole	Torenvalk 22	3752 SK Bunschoten	033-2982303
Sekretaris	: B.den Hoed	Kronenburgerdwarstr.3	1271 PR Huizen	035-5261962
Penningmeester	: L.Mudde	Slauerhoffstraat 6	1382 RR Weesp	0294-411683
SG Algemene Zaken	: L.J.Dwars-Van Achterbergh	Prinsenstraat 15	1211 LS Hilversum	035-6233973
SG Avifauna	: G.M.L.Proost	Oostergo 15	1274 JS Huizen	035-5251661
SG Nestkasten	: D.A.Jonkers	Koggewagen 3	1261 KA Blaricum	035-5260456
SG Vogelcursus	: P.van der Poel	Siriusstraat 25	1223 AC Hilversum	035-6831592
SG Excursies	: J.J.M.van Velsen	Dotterbloemlaan 39	3742 ED Baarn	035-5418804
SG Communicatie	: P.Schut	Rietmeent 98	1218 AZ Hilversum	035-6936811
SG Natuurbescherming	: R.Kloosterman	Korte Singel 16	1402 SJ Bussum	035-6910562

Waarnemingskaartjes:

Inzenden	: L.Mudde	Slauerhoffstraat 6	1382 RR Weesp	0294-411683
Alfhalen	: R.G.Moolenbeek	Mr.J.C.Bührmannlaan 42	1244 PH Ankeveen	035-6562641
	W.J.A. Hoefnagel	Krekemeent 72	1218 ED Hilversum	035-6919356
	P.van der Poel	Siriusstraat 25	1223 AL Hilversum	035-6831592
	J.J.M.van Velsen	Dotterbloemlaan 39	3742 ED Baarn	035-5418804

Waarnemingskaartjes kunnen bij alle bestuursleden worden ingeleverd.

Andere Nuttige Adressen:

Controleur Vogelwet	: R.G.Moolenbeek	Mr.J.C.Bührmannlaan 42	1244 PH Ankeveen	035-6562641
Consulent Vogelbescherming en Vrije Vogelreservaten:	R.Kloosterman	Korte Singel 16	1402 SJ Bussum	035-6910562
Aanmelding Vogelcursus	: A.v.Klaveren-Van Oord	Berkenhof 3	1241 VP Kortenhoef	035-6561426
Eempoldertellingen	: R.van Veen	Hoflaan 17	1241 XL Kortenhoef	035-6563642
Vogelasiel Het Gooi	: W.van Ingen-Den Oude	J.v.Schimmelstr.6	1411 VS Naarden	035-6945658

Voor ongelukken en/of problemen, welke ontstaan tijdens activiteiten van de Vogelwerkgroep, is de vereniging op geen enkele wijze verantwoordelijk te stellen.

Contributie: Voor leden f. 20,- (minimaal), huisgenootleden f. 7,50 (minimaal).
Bij voorkeur betalen aan het begin van het kalenderjaar met de van ons ontvangen acceptgirokaart.

Opzegging van het lidmaatschap dient te geschieden vóór 1 november van elk kalenderjaar.

In verband met de afsluiting der boeken door de penningmeester dienen declaraties voor gemaakte kosten vóór 1 december bij de coördinator van de betreffende subgroep te worden ingediend.

"De Korhaan"
Uitgave Vogelwerkgroep Het Gooi e.o.
Postbus 1028, 1200 BA Hilversum

port betaald
Hilversum

XH 3016104 G
J W LECLERCQ

VT HOFFSTR 28
1223EE HILVERSUM